45 ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 204 — Կ. ՊՈԼԻՍ 15/28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 — 17 ՐԱՄԱԶԱՆ 15 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1317 — ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ-Ի ԷՖԷՔԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ Է ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ. որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղը Ալի ճաւսէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չենք տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Դաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی داره سی

ԺԱՄԱՎԷՃ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՉԻՐԸ

ՄԵՐ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԱՀԱ ԿԸ ՍԿՍԻՆՔ, ԱՀԱ ՍԿՍԱՆՔ ԱՅՍՕՐ

ՎԻՃԱԿ ԱԶԳ. ԳՈՐԾՈՑ

ՕՏՈՒՄԷՆ ԱՌԱՋ

Մեր պաշտօնակիցներէն ոմանք դեռ կը զբաղին լուսաբանելու թէ, ինչո՞ւ Երէկեան Սրբազան ընտրուեցաւ, քանի որ հաւանական կաթողիկոս էր։ Ուրիշ ծանրաբեռն Խապանան էր։ Հորոյ, Շնորհալիի նօթ գրող մը եւս՝ Հորոյ, Շնորհալիի եւ Մուսաբէկեանի յաջորդութեան յաւիտենական խնդիրը առաջ կը քաշէ, ինչ որ հազարերորդ անգամ ծեծուած, քրքրուած, մաղուած է, ակէ առաջ, առանց լուծում մը գտնելու։

Ընտրութենէ մը վերջ որ այնչափ օրինաւորութեան չրջանին մէջ տեղի ունեցաւ, աւելորդ կը գտնենք այս կարգի փափուկ եւ անօգուտ հարցեր քրքրիլը, երբ մանաւանդ մէկ կամ միւս կողմը վիրաւորելու եւ Կիլիկիոյ աթոռին վնասելու բնոյթն ունենան անոնք։

Հիմա ամէնէն կարեւորը Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին յաջորդութիւնն է հանդէպ Պարիսքարանի եւ Մայր Աթոռոյ։ Առանց այս կէտը բացայայտորէն ճշդելու, առանց այս կէտը բաւականութիւն եւ պարագի սահման մը գծելու, Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտրական գործողութիւններով զբաղիլ, աւելորդ ժամանակաւորութիւն է, քանի որ նորընտիր կաթողիկոսը այս ամէնուն վերահասու ըլլալէ ետք միայն կ'ուզէ տալ իր վերջնական որոշումը։

Բոլորովին արդարացի կը գտնենք Ն. Ամենապատուութեան այս օրինական պահանջը, որ արամաբանութեան վրայ հիմնուած է։ Կիլիկեցիք բաւական փորձառութիւն ունեցան իրենց հանգուցեալ կաթողիկոսին պաշտօնավարութենէն, որուն նմանը ցարդ չէր տեսնուած ոչ է վարչութեան մէջ։ Ամէն բան բաղդի եւ քմահաճոյքի ձգուած էր այն աստեղ, կաթողիկոսը բացորոշ պարականութիւն չունէր, ո՛չ ալ գծուած իրաւունք։ կամքը ինչ ուզէր՝ ան կ'ընէր, ո՛չ հաշիւ կար, ոչ տոմար։ իր ստորադասներն ալ ինչպէս ուզէին, այնպէս կը վարուէին իրեն հետ։ Այս թեմին աւագերէցը կը հնազանդէր անոր ամէն հրամանին, միւս թեմինը կարեւորութիւն չէր ընծայեր, ո՛չ իսկ ամէնէն խիստ պատուէրներուն։ այս ինչ քաղաքը թեմական տուրք չէր ճանչնար, միւսը կրկնապատիկ կը վճարէր, աթոռականներ, կաթ. փոխանորդներ անուանական իրաւունք մը ունէին լոկ։

Ամէնէն զաւեշտական մասը սակայն՝ Պոլսէն ղրկուած Առաջնորդներու յարաբերութիւնն էր։ Վեհ ու խրոխտ վարդապետներ արդէն նախապաշարուած՝ օրուան թերթերու անընպատ հրատարակութիւններէն, անձնուիրաբար առաջնորդութիւն յանձն կ'առնէին Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ, երթալ մաքառելու հակաթոռին, հետեւարար հետ։ Այս գաղափարով Պոլիսէ մեկնելէ ետք երբ Կիլիկիա հասնէին, կը գտնէին իրենց առջեւ երկաթեայ կամք մը որ խաղալիք կ'ընէր զիրենք ձեռքին մէջ։ Պայքարը կը սկսէր այլ եւս Կաթողիկոսին ու առաջնորդին միջեւ որ Պարիսին ապաստանած՝ Կաթողիկոսին դոյութիւնն իսկ կ'ուրանար, ո՛ւր մնաց հպատակիլ, հնազանդիլ անոր։

Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոսը չուզեր այս պայմաններով պաշտօնի անցնիլ եւ պէտք չէ անցնի. քանի որ Կիլիկեցիք ալ կը սիրեն օրինաւորութիւնն ու կը փափաքին որ իրենց Կաթողիկոսը կատարեալ իշխանութիւն ունենայ իր թեմին մէջ եւ մանրակրկիտ համարաւորութիւն հանդէպ Պարիսքարանի։

Վարչական խնդիրներէն եւսք, կուգայ Մայր աթոռոյ յարաբերութեան կենսական հարցը որ պէտք է առաջին տեղը գրաւէ։ Կիլիկեցիք ամէն հայուն նման կը սիրեն, կը յարգեն Մայր աթոռը, սակայն փոխադարձաբար եւ ամենայն իրաւամբ՝ կը պահանջեն որ Մայր աթոռն ալ միւսներուն ըզգացումով վարուի իրենց ետ։ քարգէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսը, եւ վերջապէս ընէ, ոչնչացնէ եպիսկոպոսական ձեռնադրութենէն այն նախասական բաները որոնք նախանձու ոգիով նեղմուծուեցան ժամանակաւ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսին նկատմամբ։ Հանգուցեալ Գէորգ Կաթողիկոս այնչափ առաջ տարաւ կիրքը որ եպիսկոպոս չէր ձեռնադրեր ո եւ է վարդապետ, եթէ չկրնան պեղոյն առջեւ հանդիսաւոր հնազանդ չի հանակէր Կիլիկիոյ կաթողիկոսը։

Այս խայտառակ բանաձեւ, եթէ չընջուած է արդի Ս. Հարցապետին օրով, սակայն պէտք է օրէնքով, բացայայտ կերպով դատապարտուի։ Եթէ ոմով կը զիջանի ստանձնել աթոռ մը, որուն դէմ ձգովք կը կարդայ, նոյն իսկ այն եկեղեցիին ընդհանրական պետը։

Ասոնց ամէնքը պէտք է զտուին, մաքրուին եւ ամէն ինչ պայծառ ու յստակ ըլլայ գծուած նոր օրէնքով մը՝ որպէս զի նորընտիր Կաթողիկոսը իր պարտքն ու իրաւունքը ճանչնալէ անմիջապէս ետք ձեռնարկէ քարեկարգել իր թեմին եկեղեցապատկան գործերը որոնք երկար տարիներէ ի վեր բարձի թողի եղած են։

Յօդուածով մը կը գտնդանէինք որ Կիլիկեցիք ժլատ են դրամ վճարելու մասին, ինչպէս վճարին սակայն յանուն Աթոռոյ, երբ չեն գիտեր թէ ինչ կ'ըլլան վանքին հասոյթները, ինչ բանի կը գործածուին։ Հաշուառութեան ու համարաւորութեան սկզբունքը եթէ անդամ մը արմատանայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան մէջ, քաջայայտ ենք որ Թիֆլիսեան ուրացան իր անմխաելի արժանիքով կրնայ պատուաբեր յաջորդն ըլլալ Շնորհալիի եւ Մեծն Կիրակոսի առաջնոյ, որոնք այնչափ պայծառացուցին այս աթոռը, մէկը բարոյապէս, գրականապէս, իսկ վերջինը նիւթապէս։

Վարչութիւնը որ այս պահուս ընտրական գործողութիւններով կը զբաղի, անշուշտ նկատողութեան պիտի առնէ յարաբերութեան խնդիրն եւս որուն ըստոյգ լուծումէն կախում ունի Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն վերջնական լուծումը։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (1)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷՃ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՉԻՐԸ

Ա.

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

Ան իրիկունը ուր այս տողը կը սկսի, գիտական ընկերութեանց օթեւանները մեծ ոգեւորութեան մէջ էին։

Գիտութեան բոլոր նշանաւոր դէմքերը հոն իրարու ժամադրութիւն տուած էին, տօնելու համար երիտասարդ երկրաչափ-քիմիագէտի մը, Բօպէր Տէրվալի չքնաղ ընդունելութիւնը։

Բաւական թիւով կիներ, որոնք դպրութեանց, գեղարուեստներու, բարձրագոյն եւ փաստաբանական աշխարհին կը վերաբերէին, իրենց թարմ եւ բաց-գոյն արդուզարդերով կը զուարթացնէին այս հանդէսը՝ շնորհքի մասին մտցնելով լուրջ մարդերու այս ամբոխին հետ։

Ցէմինիզմի այս յառաջապահ խումբին «ֆաքիւլթէ»ին կողմէ հանդիսաւոր կերպով շնորհուած թուղթերը, իրենց թեկնածուներէն բնաւ վերցուցած չէին այն շնորհն ու պչրանքը որ կնոջ մասնայատկութիւնն են ընդհանրապէս և Բարիզցի կնոջը՝ մասնաւորապէս։

Այս առդիպ ու այս գիտուն կիները իրենք ալ եկեր էին իրենց սքանչացումին բաժինը բերելու զօրաւոր ցեղին պատկանող իրենց երիտասարդ պաշտօնակիցին։

Տէրվալ երեսուն տարեկանին արդէն հռչակաւոր եղեր էր։

Հարստութիւնն ու փառքը կը ժպտէին իրեն։ Ամենապայծառ թէղէ մը յեսոյ ուր տարօրինակ հմտութիւնով մը հիբնոթիզմի և մագնիսական թելադրութեան երեւոյթներու խորհրդաւոր խնդիրը կը քննէր, հազիւ գիտութեան վարդապետի աստիճանը ընդունած, պատուոյ լէգէոնի ասպետը անմիջապէս նեռուեր էր գործարանաւորական տարբանութեան ուսումնասիրութեան մէջ։

Հասկնալով թէ ո՞ր աստիճան դժուար է յամառորդ բռնել, և մանաւանդ առաջնորդուած իր ուսուցչապետներէն որոնք զինքը կը քաջալերէին մարդկութեան բարօրութեան համար այս այնքան նոր ու այնքան բեղմնաւոր ճամբուն հետեւելու, Բօպէր մտեր էր իբրեւ պատրաստող արդի գիտութեան ամէնէն խոշոր վարպետներէն մէկուն աշխատանոցը։

Սալբէթրիէի մէջ Տր. Շարքօի աշակերտը ըլլալէ յետոյ եղեր էր հիմա ալ Պէրթլօի աշխատակիցը։

Կատարի աշխատող մը, շատ քիչ ատենէն կոչեր էր գիտական աշխարհին սքանչացումին առարկան ըլլալ։

Վճռապէս մտեր էր քիմիաբանութեան ամէնէն ծանր խնդիրներուն մէջ և իր աշխատութիւններ ճարտարարուեստի մէջ այնպիսի կատարեալ գործութիւններ գտցուցեր էին, որոնք իր անունը ամէն տեղ հռչակելէն զատ զինքն ալ հարստութեան շատ պատուաւոր վիճակի մը մէջ դրեր էին։

Եւ սակայն երջանիկ չէր Բօպէր Տէրվալ։ Ստուեր մը կը քաշէր իր խելացի նայուածքը, ու անպատում արխութիւն մը կ'արտայայտէին իր նուրբ ու կանոնաւոր դիմագիծերը։

Երկու տիսէ ի վեր, գիտունը ալ գիտութեան չէր տար իր ուղեղին ջանքերը. կ'աշխատէր միշտ, սակայն առանց համ առնելու անկէ և առանց ոչ և է եռանդի։

Ի զուր կ'աշխատէր վանելու պատկեր մը որ իր աշխատութեան մէջ կեցեր էր։

Տէրվալ կը թիրեր։

Իր հռչակաւոր վարպետին տուած մէկ երեկոյթին մէջ, հանդիպեր էր Տր. Մարբնէյի աղջկան և, զլխնկը երկուքը իրարու մղող համակրութիւնը շատ շուտով փոխուեր էր աւելի գորովոտ զգացումի մը։

Անտէ Մարբնէյ կը փայլեր իր քսան տարիներու ամբողջ շնորհին մէջ։ Բարձրահասակ, լեցուն, ամենամանր-ամանր ծերեմրամակ դէմք մը ունէր որ կը շողար խորունկ ու անուշ աչքերով։

Երկուքին ալ բարեկամ մը, սեղանաւոր ժաք Լէնար հաւանած էր միջնորդը ըլլալ Տէրվալին և Օգթօրին մէջ։

—Ետքը, ետքը, ըսաւ հայրը բարեկամին որ կ'առաջարկեր իրեն ներկայացնել Տէրվալը։ Անտէ տակաւին շատ պզտիկ է ամուսնութեան վրայ խորհելու համար, ... Ետքը, տեսնենք։ Ձեր պաշտպանեալը հազիւ երեսուն տարու կայ, դեռ կրնայ երկար սպասել ... թող աշխատի հիմակու հիմա ...։

Դիւրին է ուրեմն հասկնալը թէ ինչու Բօպէր այնքան տխուր էր։

Երիտասարդը կարծես նախագգացում մը ունէր թէ իր սիրելիին հօրը այս պատոգխանը վերջնական մերժում մը կը ծածկէր։

Եւ բոլոր այս հրաւիրեալներու մէջտեղ, որոնք զինքը կը շնորհաւորէին կառավարութեան կողմէ իր ընդունած արժանաւոր պաշտօնին համար, պատուանշան ստացողը տխուր ու մենամղձոտ կը մնար։

Եւ այն սեւ սրինգի պէս բանը զոր չորս դիս պարոցուցեր էր ան, հիմա—դերը փոխուած,—գրիչ մը կը դառնայ, ինքն-ինքնին գրիչ մը զոր կը կպցնեմ իր վրայ, ցրտելու, զտելու գիտնալը գրագէտին, ընագէտը բանաստէղծին։

* *

Տեսքով՝ վայելուչ, խօսքով՝ հա՛յ[ր] է լուրջ։

Արեղայի մօրուք մը աղեբեկ ու էրկան, ինքը հանդի՛ստ քառասունը հինգ տարեկան։

Հասակը պարթեւ, խրոխտ. քսակը բարդ և յորդ։ Ու ինչպէ՞ս չըլլայ, երբ Արժանի՛ն է լեցուցողը հոգ։

Հագուստը՝ սեւ ռընէկոթ—աւանդական — ճարմանդած. հիւանդներուն չի՛ հասցուներ ճար մը... յամրընթաց։

Ոնի իրան մը նիհար, նկուն ներբաւարտ. և նկարագիր մը՝ որ յա՛ր խոնուն է ու երբե՛ւն զուարթ։

Վերջին խօսք։—Ինք ու իրեն պէս-ներ ցայտուն ապացոյցներ եղան՝ հաստատելու թէ մինակ ճզղած, փնացած սերունդ մը չէ՝ որ կը դառնայ Բարիզէն։ Կոտրէ՛, փեճեկը նետէ՛, միայն միջուկը առ կորիզէն։

* *

Հիւսկրատի այս ալկեզար անչուչտ աչքը մտած է իր վարպետին։ Չէ՛, ոժան դնած չէ՛ իր բժիշկի արժանիքը։ Արդիւնք չի՛ տուած՝ համբաւը կուգա՛ մի։

Անդենականի ճամբորդներու քիչ մը քիչ անցագիրը ջնջած է, ճանչցուցնելով անոնց թէ Հոս մնալը, Ապրիլը անուշ, ախ չա՛տ անուշ բան մըն է։ Մէկը հարցս. իշուածք ունէր։

Հրա՞շք, ի՞նչ կ'ուզէք, ա՛ն ըսէք. — մարդը ըրնցաւ, ես ան գիտեմ։

Մարդկութեան ըրած այս ծառայութիւնէն վերջը, անմի՛ջապէս վերջը կը յաջորդէ իր այն ծարաւութիւնը՝ որով փափաքած է խմել հայ հին բժշկութիւնը, փոշոտ, մաշուած ձեռագիրներ պրպտելով անդադար։

Իր գրչի աշխատութիւններէն. մին Մխիթար Հերացի Բժիշկը արտատպուած է Ֆրանսերէն։ Հարցուր որ կարդացո՞ր եմ. չէ։ Բայց ըլլալի՞ք բան է որ հիւրընկալէ իր սիւնակներուն մէջ՝ խելգեուկրան, բարբարական յօդուած մը՝ պարբերական անա՛նկ հանդէս մը որ... քայց անսնի՛նայեցէք անդամ մը։

—Revue scientifique։

Եւ շարքը այն բանասիրական ուսումնասիրութիւններուն զոր «Հանդէս Ամսօրեայ» առեն առեն բերաւ ցուցց մեզի, բաւական եղան խորհելու իր վրայով թէ արեւելեան զօշաքաղաքաթեամբը ցանցուողներէն դուրս, բոլորովի՛ն դուրս է Թարգմանեան, ու իր անունը՝ լծարգուած՝ Հիներէն Սէրվիչէններու, Փէչտիմալճեաններու, Նորերէն, Թարմերէն՝ Տաղաւարեանի ու Բոլոլեանի; այս կրկնապէս սիրական անուններուն հետ։

Պօղոմոս ալ յիշեցի։ Եւ ինչ ո՛ւր հանիլ կ'ուզէի։

Եթէ իր լեզուն Տաղաւարեանի խորթութիւնը չունի, բայց միւսին հարթութիւնն ալ չունի։ Գործածած ոճը մէկ ճոթէն մէկալը Գրաբարին նպարտվը համբարուն է։ Ապացոյց, կարդանք իր ԴԻԵՑՈՒՄՆ անուն գրքուկէն մէկ քանի կտոր։

«...այս մասն է որ դիեցկին չըբթանց կը մատչի առ ի ծուռ։» «Մտինքն ողկուզաւոր մի գեղմ է, բաղկացեալ ողկուզակներէ, որք ճարպային մի հիւսուածոյ միջոցաւ մնացած են իրերաց։ «...կը մածուցանեն նախ զենապանիրը, որ ապա տակաւ լուծուելով քիմիական այլ և այլ օրինօք, կը տարրաքաշխի աղեաց մէջ»։

Ս-այն մը կ'երթայ հոս։

Զինարէն պիտի գայ այս լեզուն ժողովուրդին ականջին, մանաւանդ որ Անո՛ր համար գրուած է։ Եթէ մեր մայրիկները Տիկին Զապէլ կամ Զարուհի ըլլային՝ ըսելիք չունէի այն առեն։ Եւ յետոյ, երբեմն ինչո՞ւ մութը ձգած պարբերութիւններ ունի. օրինակի համար. «Սուեանց գրգռութիւններն և խաղտմունք տպաւորութիւններ կ'ընեն գործարանաց վրայ, հնչական կամ այլակերպ»։ Այլակերպ բառէն ո՞վ ինչ պիտի հասկնար։ Կը հասկնամ. բայց եթէ բառ մը կայ, տօքթօր, բառ մը որուն երեսին կը խնդա՛յ գիտութիւնը, ան ալ ոչոնն է։ Չէ՞։

Կէտ մը այլքիս զարկաւ սակայն, զոր սիրեցի։ Սա գիրքին մէջ «մոցում» բառ մը հնարած է Թորգոմեան։ վարքը նիշով մը կը բացատրէ թէ «կաթնահատութիւն»ը չէ թէ «կաթէն կտրելու»ն, հապա «կաթի՛ն կարիլ»ին իմաստը ունի։ 88ին հրատարակուած այս մատենիկէն չորս տարի ետքը, 92ին՝ Նուպար կ'ընդունի զոյն ու իր աղբոր բառդիրքին մէջ կը դասաւորէ, իբր sevrageին նոյնանիշ։ ԲէՖլէ չէ՞ այս յարգանքը։ Բայց անկէց աւելի՞ն ալ կայ. Ուսումնական Խորհուրդին... մնացեալը գիտէք, ինչ ըսեմ։

Տօքթ. Վահրամ յօդուածներ ալ գրած ունի։

«Պատկեր աշխարհիկ գրականութեան»ին մէջ, (որուն համար դրաստր

Տեսանելի ճիգեր կ'ընէր երջանիկ երեւնալու համար, որպէս զի գոնէ վայրկեան մը վանէր զինքը այնքան չարչարող մտածումը...։

Եւ սակայն չէր կրնար ատիկա։

Վայրկեան մը ժաք Լէնար, յուզուած իր բարեկամին վիշտէն, մէկ կողմ տարաւ զինքը և ջանաց զօրացնել քիչ մը։

Մէկէնիմէկ, Լէնար Ֆարնընէյը նեղմարելով՝ դադրեցաւ խնամակցութիւնը.

—Վայ, ըսաւ. անաւաթի նշանաւոր վարպետը... հիմա քեզ, հանդառակ իրեն, պիտի ներկայացնեմ այն անձին որմէ քու երջանկութիւնդ կախում ունի։ Երեսուն տարեկանին պատուանշան ընդունելէդ ու գիտութեան Ակադեմիային մէջ աթոռ մը ունենալու նշանակուելէդ յետոյ, ալ ձեր Տիւլոնէին հայրը ո և է պատճառ չունի ինձի ըսելու, ինչպէս երկու ամիս առաջ. «Ետքը, ետքը։» Ձեր յաղթանակին մէջ պիտի խօսինք իրեն... պիտի չանայ... եկէք, առիթը ադուոր է...։

Թարգ. Ե. Տ. Ե. (Շարունակելի)

բարեկամներէս մին կ'ըսէր թէ ամէն բանի պակերէ... աշխարհիկ գրականութենէն ի զատ), ապրած է իր Աղոթք հէ՛ն դարերը. կարդա՛ տարիկ, նայէ՛ ինծի պէս կ'ըսե՛ս մի՛ չես ըսեր մի։

—«Հաւատա որ թէ՛ աղքատ, թէ հիւանդ ըլլայս եկաւ. ատ ո՞ր՛չափ գովանք՝ խեղճերուն...»։

Վարիշանցին նկարագրականը (արդի «Մասիս»ի մէջ) շքեղ էր չիտակը։ Վերջին հատուածը փրցունել և սրտերը ցուցնելու փորձութեանս չեմ կրնար դիմանալ.

«Վարդընչթանը չրջապատող ձիւնանգեստ լեռներուն վրա՛ն է որ կը «ի՛թթի ծաղիկն էոբլայս», ձիւներու «անչէջ ատողիկն էոբլայս. զոր ամառն «ի բուն կը ծաղեն Ռակացի մէջ։ Է. «տըլվայսն անմոռ, էտըվայսն անմահ, «երկնաբերձ գագաթներու վրայ բուս-«ննլով, առողջապահութեան լուռ խը-«րատատու մը չէ՞ միթէ, ըսել իմն «ուզելով թէ բարձր տեղ ապրելով «մարդ առողջ կ'ապրի, բարձր օդի մէջ «ապրելով մարդ երկա՛ր կ'ապրի»։ Աղուոր չէ՞ կապեր։

Իրմէ առաջ Զօհրա՛պ ալ երգած էր այդ Անթառամը։ Ի՞նչ հրապուրուա, մոգական ծաղիկ որ ա՛նքան ազմուկ հանեց իր անբո՛յր ու պա՛ղ աղուորութեամբը։ Երկուքին գրածներուն կը չարքն ընել, ատ չէր իմ միտքս։

... կը խորհիմ որ այդ գեղեցիկ էոբլայսը որ լեռներու քթան արտեւանին վրայ կ'օթեւանի եղեր, ինչո՞ւ վարառնուէր մէկէն, նոր նոր ասնիլ խոթուելու համար տակը անա՛նկ յոգածներու՝ որոնք իր Ծաղկութիւնը կը մոռցունեն, կը մեռցունե՛ն բոլորովին։

Ա՛ա կէտին մէջ իրաւունք ունի՞ արդեօք ԹԼՈԴԻԿը։

ՄԷՄԱԼԻՔԻՄԻՋՏԷ

ԽԱԼԸ ՎԷ ԻՐԷՔ ԷՄԹԱՍԸ

Մէմալիքը Մահրուսէի Շահանէաէ իմալ օլուան իրէք էմթասանընն խուսուսա Շամ, Պէյրութ, Պրուսա, Պիլէճիք, Պաղտատ կիպի էմալի չէհրլերին իրէքլի էմթասանընն Եվրօքասան մասատա Ամէրիգատա պուլտուգլարը բաղպէթ օ գատար թէրագգը էթմիշ տիր քի պու կիւն Ամէրիգանընն պաշլըճա պէօհիւք չէհրլերինտէ Թիւրքիա մամուլաքը սահան մաղազալար պուլունտուղու կիպի, էն ուգիագ պիր չէհրատէ տախի պիր թագմ Սուրիալըլար չանթալարընա պու ճինս մալլար տօլտուրարագ, էվլէրտէն էվլէրէ կէզիկ իրէքլի մէթալար սահմագատա տրըլար. վէ պու ճինս մէթալարն պիր չօգ՝ Ֆրանսատա վէ Ինկիլիթէրատա մաքինալար վասքթասըղա մէյտանա կէթիրիլիպ, սահմէ թարզտա, Թիւրքիա մալի տէյի սահըլմագատա տրը։ Վէ մէվսուգ մալիւմատա նազարէն, պու կիպի մաթալարընն իսթէէի բէք չօգ պուլունտուղունտան, վէ մէմալիքը մահրուսէի Շահանէաէ իմալ օլուանն իրէքլի վէ սըրմալը չէնլէր՝ էվրօքա վէ Ամէրիգանա քեաֆի պուլունմատըղընտան, պաղը էվրօքա ֆապրիգալարընտա պու ճինս մալլարընն թագլիտի եարբլմագատա տրը քի, չու հալին էօնիր բէք գօլայ պլընապիլիր. չէօյէ քի, իրէք իմթասանը իմալ էթմէք իչուն մէմալիքիմիզին հէման հէր չէհրինտէ տէոթկեահլար թէէսիսի քեաֆի տիր։ Մէմալիքիմիզտէ իմալ օլուանն չէյլէր՝ էվրօքա թագլիտլէրինտէն հէր ճիէթթէ ֆարգը պիր հիւսէրտէ մէյտանա կէթիրիլեէէիտանտէ, թագլիտլէր՝ ազ պիր զէմանտա բաղպէթտէն տիւչէէք տիր։ Շամ կիպի պաղը պէօհիւք չէհրլերտէ եարբլան պագրը վէ թոնճատան մամուլ էվ թէղեհնաթընն Ամէրիգատա պուլտուղու բաղպէթ՝ մէմալիքը մահրուսէի Շահանէ թիճարէթինն կիւնէն կիւնէ պէօհիւմէքտէ օլտուղունտան, պու աթիգ սահատընն Անէմիսթան իլէ Թիւրքիատա չիմտիքի մէվգիլէրինտէն տահա բէք չօգ իլէրի կիթմէլիտիրլէր։ Մէմալիքիմիզին հէման հէր չէհրինտէ հէր սընրքի էնալիմիզ խալը տէսթեահլար գուրուպ վէ գուրտուրմալը տրըլար վէ կիճէ կիւնտիւգ հէր ճինս խալըլար տօգուեուպ հէման մէշհուր Իրան թնալըլարընա մուսմսիլ խալըլար վիճուտա կէթիրմէէ վէ Ամէրիգա վէ Եվրօքա բիւացալարը իչուն հէր ճինս խալըլար հազրլամագա չալըշմալը տրըլարնապրլի քի պու կիւն նէֆսը Իգմիր վէ ճիվարընտա եարբլան պիր չօգ պէօհիւք խալըլար՝ Ամէրիգատա Անէմ խալըլարընտան ուճուզ օլարագ սաթըլմագատա տրը։

Պու կիպի խալըլարը մէյտանա կէթիրմէք իչուն, էակի վագթլարտա աշիրէթէրին եարտրդլարը կիպի, խալը վէ քիլիմէրին եունլարընը քէօք պօետալր իլէ պօեալամագ բէք էլզէմ տիր. Էվրօքատան ճէլպ օլուանն պիր թագմ ատի պօեալարտան սարքը նազար իթմէլի տիր։ Իրանի. տօգունագագ խալըլարընն բէնկի վէ էօրնէքլէրի վէ չէքլէրի բէք էսկի Ասատօլու խալըլարը կիպի, չօգ էսկի խալըլարտան գօրիա օլունմալը վէ Եվրօքա էօրնէքլէրինի ասլա գօրիա իթմէմէլի տիր։ Բէք էսկի ճէմ խալըլարը եանի Շիրազ, Սինէ, Բէրման, Թէպրիզ, Թիֆլիս, Տէրէպէնտ՝ Խօրասան վէ Սամարգանտ, Հէրաթ վէ դայրիլերի չէքլէրինտէ տօգունուլուր իսէ, հէր վագրթ բաղպէթ պուլմամագ վէ չու սանասաթ սահէսինտէ, ազ վագրթատան պէլքիտէ Մէմալիքը Մահրուսէի Շանէնին հէման հէր չէհրինտէ Ամէրիգա թահիրլերի տօղրուտան կէլէրէք խալը միապահաէ էտէպիլէճէլէր տիր քի, պու եիւզատէն պինլերճէ լիրալարը՝ մէմալիքիմիզէ կիրէճէելի շիպէհսիզ տիր։

Պ. Ս. ՈՒՐՅԱԼԵԱՆ

(Գալիֆորնիա-Ամերիկա)

ՀԻՒՔՄԱՐԼԱՐ ՄԻՒԼԱԳԱԹԸ

«Մէմօրիալ Տիբլօմաթիգ» կազմակերպութիւնը Լոնդրայի մուխպիրինին չէքտիեի պիր թէլէկրաֆնամէէ նազարէն, Ինկիլիթէրա գրալը իլէ Ալմանիա վէ Աւսթրիա-Մաճարիսթան իմբէրաթօրլարը՝ եագը պիր զէմանատա միլլագաթ իտէճէլէր տիր։ պու հավատիսին տօղրու օլուգ օլմատըղընա տակը գաթի պիր ֆիբր պէեան իտիլմէմիշ իսէ տէ, պիր թարաֆտան Ալմանիա վէ Աւսթրիա-Մաճարիսթան տէվլէթլէրինին Բուսիանդա գարը կէլմէք իւզրէ, Ինկիլիթէրա իլէ էօթէէտէն պէրու սամիմի միւնասէպաթատա պուլունմասը՝ վէ Ալմանիա իմբէրաթօրընն տա գրալիչա Վիգթօրիանընն վէֆա թընտան սոնրա, պէօհիւք Պրիթանիա գարը ֆէվգէլատէ պիր թէվէճճիւն կիւսթէրմիշ օլմասը՝ պէօյէ պիր միւլագաթընն վուգուրնա իհթիմալ վէրէպիլիր։

Իւչ հիւքտարընն միւլագաթ էյլէմէսինի արդու իթմէէնէրը՝ տէեօրար քի, պունտան պիր գաչ այ էվվէլ տախի Զար իլէ իքինճի Կիյեօմ վէ Ֆրանսուա Ժօզէֆ հազարաթընն միւլագաթ իթմէք թէսավվուրունտա պուլունտուղլարընա տարիր պիր հավատիս նէյր օլունտու իսէ տէ, պունուն սայը չը գամմըշ օլտուղունտան, չու սրբատա չաեի օլան հավատիսին տախի սալը չը գամաեաճագ տրը։

Պիզիմ ֆիքրիմիզէ, իթթիֆագը միսէլլէսի թէչքիլ իտէն Ավսթրիա-Մաճարիսթան վէ Ալմանիա իմբէրաթօրլարը հազարաթընն գրալ էտուարտ իլէ կէօրիւմէլէրի՝ Ֆրանսանն միւթթէֆիդը պուլունան Բուսիա Զարընն գօմշուլարը իլէ միւլագաթ էյլէմէսինտէն տահա զիեատէ թապիի տատ օլունապիլիր։ Հէր նէ իսէ, պիր տէրէճէ ֆարագլիսթամատ սոսելան պու կիպի միւթալէաթատան նարիր նազար իտէրէք, «Մէմօրիալ Տիբլօմաթիգ» կազմակերպութիւնն վէրմիշ օլտուղու հավատիսի թէզագրդ իտէլիմ։

Եէկոնճի էտուար իլէ իքինճի Կիյեօմ վէ Ֆրանսուա Ժօզէֆին պիր եէրատէ իհթիմալ հաՆնկը մագատարա մէպին օլապիլիր։ Պօէրլէրին տօսթուպուլունանլարա կէօրէ, Ալմանիա վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթան իմբէրաթօրլարը՝ Ճէնուպի Ամէրիգա մուհարէպէսինին էօնինէնա ամագ իչուն, Ինկիլիթէրա գրալը իլէ լազմ կէլէն միւզաքէրաթատա պուլունաճագլար իմիշ։ Պու ֆիքր՝ տօղրու օլմասա կէրէք տիր, զիրա Պօէրլէրէ էվվէլճէ իսմիա վէրուպ, սոնրա տա անլէրի եէէսէ պրագան՝ իլա տէֆա Ալմանիա իմբէրաթօրը օլմամշ տը։ Ինթիմալ քի, Պօէրլէր՝ իքինճի Կիյեօմընն վագթը իլէ Ճէյմսոն վագասը իւզէրինէ, բէիսլէրի Մ. Քրիւկէրէ չէքմիշ օլտուղու թէլէկրաֆնամէսին պէօհիւք պիր իւմիա ալարագ, մուհարէպէէ գալգըշմըլար։ Շու հալտէ, Պօէրլէրին չու սրբատա չէքտիքլէրի սէֆալէթ վէ մէշագգաթընն պաշլըճա սէպէպի՝ Ալմանիանընն տէօրթ սէնէ էվվէլճի բօլիթիգասը օլմամշ տը։ Պինապէրին, Ալմանեանընն՝ չիմտի Պօէրլէրին լէհինտէ պուլունմագ թէսավվուրունա ինանըլամագ։

Ֆրանսուա Ժօզէֆ հազրէթլէրինէ կէլինճէ, եօգարտա զիքր օլունտուղու վէճճի իլէ, միւշարիւէյհէ էօթէէտէն պէրու Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի իլէ սամիմի միւնասէպաթատա պուլունտուղը հէր քէսին մալիւմը տը։ պունտան մատատա Ավսթրիա-Մաճարիսթան հիւքիւմէթինին Ինկիլիթէրա հարպիսէ նէզաքէթի հէսասընա պարկիր, թօր, թիւֆէնկ վէ սաիր միւհիմմաթընն սաթըլմասընա միւսասատ իթմէսի՝ Ֆրանսուա Ժօզէֆ հազրէթլէրի իլէ Բէօրպէր գապինէսինին Պօէրլէրին մէնֆաաթընտան զիեատ, Ավսթրիա-Մաճարիսթանընն թիճարէթինի տուչիւնտիքլէրինի իսպաթ իտիեօր։

Միւշարիւէյհ իւչ հիւքմատարընն միւլագաթը՝ Թրանավալ մուհարէպէսինէ տաիր օլմատընը հալտէ, աճապա Պէօհիւք Պրրթանիա տէվլէթինին իմթիֆագը միսէլլէսէ տախիլ օլմասը իչուն օլապիլիր մի։

Զին պուհրանընընն թա իլը սէնէլէրինտէ, Ինկիլիթէանընն Բուսիանընն թէսավվուրաթընա գարը պիր սէատնէքմէք իւզրէ, իթթիֆագը միսէլլէսէ եանաչմագ արդուսընատա պուլունմուշ օլտուղու մալիւմ տը։ Հաթթա օլ վագթի, Սաիիզպրի գապինէսինին՝ Զինին թէմամիյեթ վէ իսթիգլալընընն մուհաֆազասը իչուն, պիր Անկլօ-Ալման մուահէմէմէսի ագա իթմէէ մուվաֆֆագ օլմասը իւզրինէ, եվրօքա մաթպուաթը՝ էվվէլքի իթթիֆագը միսէլլէս եէրինէ պիր իտտիֆագը միւրէպպա թէչքիլ օլունտուղունա տարը ուզուն մագալէլէր նէյր իթթիլէր։ Անճագ, սօնրատան վուգուաթ նէթիճէսինտէ անլաշըլտը քի, մէշքիւր մուահէտ՝ մէթին էսասլար իւլէթինէ ագտ օլունմամըզ։

Պունտան մատատա, եվրօքատա հիչ պիր տիբլօմաթ եօգ տը քի Ինկիլիթէրա վէ սահեաեի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ բէգապէթ իթմէքտէ օլտուղլարընա գանի օլմասուն. հէր իքի տէվլէթին մագատատը՝ խարիճի թիճարէթլէրի իչուն բիացալար արամագ, միսթէմէլքատթը չօղալթմագ, խիլատա՝ էմբէրիալիզմ ֆիքրինէ խրատմէթ իթմէք տիր։ Իչպու նօգթաի նազար իլէ պէրապէր, Բուսիանընն պաշլըճա չիֆթճիլէրինտէն ի-պարէթ պիր հէյեթին Ինկիլիզ զըրասթընը թէչագիզ իթմէք իւզրէ, պու սըրատա Ինկիլիթէրատա պուլունմասը՝ Բուս կազէթալարընն Բուսիա մահսուլաթը իչուն Ինկիլիթէրանընն պէօհիւք պիր բիացա թէչքիլ իթտիեինէ տսիր միւթէատիտ մէգալէլէր նէյր իթմէլէրի վէլ հասլը մալիկէ նազրը Մ. Վիթթէնին էգոնոմիք մէսէլքի՝ վէ «Նէչընէլ Բըվիւիվ» բիսալէսինին մէգալէլէրի վէ պունա մուգապիլ Ֆրանսըզ մաթպուաթընն կէօթէրտիեի հիւմը գապալ Ինկիլիթէրա, Բուսիա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէրինին խօշ կէչինմէքտէ պուլունտուգլարընա տէլալէթ իտէեօր։

Պինէֆն ալէյհ, եէտինճի էտուար իլէ իքինճի Կիյեօմ վէ Ֆրանսուա Ժօզէֆ հազարաթը՝ միւլագաթ իթտէլէր պիլէ, անճագ Եվրօքա սուլհընընն թէէմինի վէ հալը հազրընն մուհաֆազասը խուսուսլարընա խրատմէթ իտէպիլէճէլէր տիր։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼԷ

ԲԷՐՈՒ ՄԱՏԷՆԷԼԷՐԻ.— Ճէնուպի Ամէրիգատա պուլունան Բէրու զբթաը՝ պինինիսպէ քիւչիւք պիր զբթա օլտուղը հալտէ, մէսթէլիի մատէնէլերի իլէ էն զէնկին պիր եէր տիր։ Մէղքիւր զբթատա 2500 մատէն օճաղը վարտըր քի, պունլարտա 70,000 ամէլէ չալըշմագատա տըր։ Ալթուն վէ կիւմիւշէն մատա քիւքիւրթ, քէօմիւր, ֆօսֆատ, պօրագս, պագըր, գուրչուն մատէնէլերիտէ քիւլլիսէթլէ չէգարրըմագատա տըր։

ՃԱԲՕՆԻԱ ՊԻԻՏՃԷՍԻ.— Թօքիօտան «Թայմզ» կազէթասընա եազըլեօր։ Ճարօնիա պիւտճէսինին ատի վարիտաթը՝ 225 միլիօն եէնէ, վէ մէսարիֆի տէ 117,5 միլիօն եէնէ պալիզ օլմագատա տըր։

Հիւքիւմէթ՝ պիւտճէ ֆազլասընը տիւեունը ումումիյէ իլէ, տէմիր եօլ վէ թէլէկրաֆ խաթթը ինշասընա, վէ տօնանմանընն մուհաֆազասը իչուն եէնիտէն պիր սէրմաեէ թէչքիլինէ սարֆ օլունմասընը թէքլիֆ իտէեօր։

ՀԱՊԷՇԻԹԱՆ ԻՄԲԷՐԱԹՕՐԸ.— Իթալիա կազէթալարընտա օգուտուղընա կէօրէ, Հապէշ իմբէրաթօրը Մէնէլիք՝ կէլէճէք մարթատա Ատատա Ապապատան հարէքթէ իտէրէք, Ճիպութիէէ վէ օրատան վաքօրլա Մասատա վէ Սիւէյշ թարիգլէրիլէ Դրբմա կիտէրէք, Եալթատա Զար հազրէթլէրինէ միսաֆիր օլաճագլար տըր։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ ՎԷ ՇԻԼԻ.— «Քէօլնիչէ Զայքունկ» կազէթասընընն պէեանընա նազարէն, Արժանթին, իլէ Շիլի իսթիլաքը հագգընատա նէյր օլունան հէեէճանը խապէրլէր՝ կէրէք Ինկիլիզ տիբլօմաթլարընը կէրէք Ինկիլիզ մալիյէ տաէրէլէրին թէլչա տիչիրմիշ տիր։ Ալագատար օլան տէվլէթլէր՝ Շիլի իլէ Արժանթին արասընտագի իսթիլաքը հալ իթմէեէ զայրէթ իտէեօրլար։ Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի՝ իսթիլաքի հագգընատագի էվրազըն կէօնտերիլէէէիսինի Շիլի հիւքիւմէթինէ թէքլիֆ էթմիշ տիր։

Էֆրէնճի դեկտ.ին 24ինտէ Լօնտրատան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէէ կէօրէ, Արժանթին հիւքիւմէթի՝ Շիլի հիւքիւմէթի կիպի Ինկիլիթէրանընն հաքէմ օլմասընա բաղի օլմամշ տը։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ԷՆԵՋԻԻԷԼԱ.— «ՔէօլնիչէՁ այթունկ» կազէթասը՝ Ալմանիա իլէ Էնեղիէլա արասընտագի իսթիլաքին խապէրան խալըլտան թէսավվուրաթընա գարը պիր սէատնէքմէք իւզրէ, իթթիֆագը միսէլլէսէ տախիլ օլմասը իչուն օլապիլիր մի։

Զին պուհրանընընն թա իլը սէնէլէրինտէ, Ինկիլիթէանընն Բուսիանընն թէսավվուրաթընա գարը պիր սէատնէքմէք իւզրէ, իթթիֆագը միսէլլէսէ եանաչմագ արդուսընատա պուլունմուշ օլտուղու մալիւմ տը։ Հաթթա օլ վագթի, Սաիիզպրի գապինէսինին՝ Զինին թէմամիյեթ վէ իսթիգլալընընն մուհաֆազասը իչուն, պիր Անկլօ-Ալման մուահէմէմէսի ագա իթմէէ մուվաֆֆագ օլմասը իւզրինէ, եվրօքա մաթպուաթը՝ էվվէլքի իթթիֆագը միսէլլէս եէրինէ պիր իտտիֆագը միւրէպպա թէչքիլ օլունտուղունա տարը ուզուն մագալէլէր նէյր իթթիլէր։ Անճագ, սօնրատան վուգուաթ նէթիճէսինտէ անլաշըլտը քի, մէշքիւր մուահէտ՝ մէթին էսասլար իւլէթինէ ագտ օլունմամըզ։

Պունտան մատատա, եվրօքատա հիչ պիր տիբլօմաթ եօգ տը քի Ինկիլիթէրա վէ սահեաեի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ բէգապէթ իթմէքտէ օլտուղլարընա գանի օլմասուն. հէր իքի տէվլէթին մագատատը՝ խարիճի թիճարէթլէրի իչուն բիացալար արամագ, միսթէմէլքատթը չօղալթմագ, խիլատա՝ էմբէրիալիզմ ֆիքրինէ խրատմէթ իթմէք տիր։ Իչպու նօգթաի նազար իլէ պէրապէր, Բուսիանընն պաշլըճա չիֆթճիլէրինտէն ի-

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ ԳՐԱԼԸՆԸՆ ԹԷԹԷՎՎԻՀՃԻ ՐԷՍՄԻ.— Ինկիլիթէրա գրալընընն 1902 յուլիսինտէ իճրասը գարարլաշտըրըլմըշ օլան բէսմը թէթէվվիհճի միւնասիպէթի իլէ, Շըիթհատ աչգլարընտա պահրի պիր բէսմը կէչիտ իճրա օլունանագ տը։

Ինչա օլունմագատա օլան զըրհլըլարընն տախի մէգքիւր բէսմը կէչիտտէ հազը պուլունմասը իչուն, թէրսանէլէրէ գաթի էմրլէր վէրիլմիշ տիր։ Պու բէսմը կէչիտտէ էճնէպի զըրհլըլարընընն տախի պուլունմասը իչուն, չիմտիտէն էճնէպի հիւքիւմէթլէրէ տավէթնամէլէր կէօնտերիլմիշ տիր։ Պու միւնասիպաթլէ, Բրէնս տը Կալ՝ Ինկիլիթէրա վէ Իրլանտա պաշ ամիրալը թաեին օլունանագ տը։

ՐՈՒՄԱՆԻԱ.— Բուսանիա աեան մէճլիսի՝ 1 քիլօկրամ չէքէրտէն 16 սանթիմ իսրատիյէ բէսմի ալընմասը հագգընատաքի գանուն լաեիհասընը գապալ իթմիշ տիր։

ՍՎԷՃ-ՆՈՐՎԷՃ.— Սվէճ Նորվէճ գրալը՝ Թիպէթէ կիթմիշ օլան Սվէնհէյտէն նամ սէյեահատան աթիտէքի թէլէկրաֆնամէէի ալմըշ տը։

«Թիպէթատ օլան սէեահաթըմ զանընմա կէօրէ ֆէվգէլատէ էհէմմիյէթլի օլաճագ տը։ Եէրլի գրեաֆէթիտէ կիրէրէք, Լհասսա չէհրինէ եանաշապիլիմ իսէ տէ, էհալի՝ էճնէպի օլտուղըմը անկաեուպ պէնի հապս իթմիշ տիր։

Տալայ-Լամանը վէրտիեի էմիրլէր իւզէրինէ սէրպէրթի պրագբլարմ իսէտ էչեա վէ լէվազիմաթըմ քամիլէն մանվ օլմուշ տը։

Հինտիսթան թօբրաղընա աեագ պասար պասմագ, Լորա Քրրզէնընն թէնպիհանթը սաեէսինտէ ֆէվգէլատէ հիւսընքգապալէ նաիլ օլտուշ։»

ՖՐԱՆՍԱ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ.— Ֆրանսա խաթիգրազը 25 տէֆա իմզալանմըշ տը։ պու սէֆէր տէ իսթիգրազ թաւիվիթընը սահուն ալանլար պէօհիւք պանգալար տը։

Ատէթ իթթիխազ իտիլտիեի վէճճ իլէ, պունլար մէգքիւր թաւվիլաթը ուֆագ պիր քեարլա քիւչիւք պանքէրլէրէ սաթըեօրլար։

Ֆրքտի Ֆոնսիէէ պանգասը՝ 129 միլեօն ֆրանգ իմզալատը, Պանգ տը Բարի է տը Բէյլի պա 99 միլեօն, Քոնթուառ տ'Էսքանթ՝ 96 միլեօն, Սոսիէթէ Ժէնէրալ՝ 78 միլեօն, Ֆրքտի Լիոսէ 76 միլեօն, Շամպրը Սէնտիգալ տէ զաման տը Շանտ՝ 76 միլեօն, Բոպլիտ պիրատէրլէր՝ 43 միլեօն, Նէօֆլիզ պիրատէրլէր՝ 33 միլեոն, Ֆրքտի Էնթիսթրիէլ՝ 27 միլեօն, Լազար պիրատէրլէր 25 միլեօն, Հայնէ վէ գումբանեասը՝ 23 միլեոն, Վէրն վէ գումբանեասը՝ 15 միլեոն, Հիրշ՝ 12 միլեոն, Ֆրքտի Ալժէրիէն՝ 12 միլեոն, Պանք Ֆրանսէզ, 11 միլեոն...

ՊՕԷՐ ՁՕՁՈՒԻԳԼԱՐԸ.— Ալման բրրօթէսթանտարընընտան Մ. Շէֆէր՝ կէչէն կիւն Մ. Քրիւկէրին հուզուրընա չը գարագ, Պօէր չօճուգլարընա Ծնունդ հէտիյէսի օլմագ իւզրէ 10,000 մարք վէրտիեինի արգ իթմիշ տիր։

ՖՐԱՆՍԱՏԱ ՄԷՔՔԷՊԼԷՐ.— Պու սէնէ լիսէլէրտէ պուլունան թալէպէնին մըգտարը կէչէն սէնէնին. քիրտէն 4,595 քիչի ֆգալա տը։ Օրթա տէրէճէտէ պուլունան բէսմի մէքքէպլէրէ տէվամ իտէն թալէպէնին մըգտարը 88,202 օլուգ, սաիր մէքթէպլէրէ կիտէլէրինի իսէ 76,946տը։

ՏԱԽԻԼԻՅԵԼԷ

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմա կիւնի Սէլամլըգ բէսմը ալիսինտէ օսնրա, չաեան պուլրուան միւսատատէի Սէնիյէէի հազրէթը Բատիշահի իւզէրինէ, Ինկիլիթէրա սէֆիրը քէպրիի ասալէթլու տը Նիգօլաս Օ'Գօնօր հազրէթլէրի՝ սուրէթը դայրը բէսմիյէէտ հուզուրը չէվքէթմէվֆուրը հազրէթը Թաճարիստ չէրէֆը միսուսէլ Նաիլ օլմուշ տը։

ԹԷՐԱԳԴԸՑԵԱԹԸ ԻԴԻԻՍԱՏԻՅԵԼԷ.—«Թան» կազէթասը՝ գըսմը մալիսինտ տէեօր քի, «Օսմանը էսնամընընն չիմտիքի բիացասը՝ բարալարընը իսթիֆատէի միւսթէլզիմ պիր սուրէթատ էմին քեաղըտլարա պաղլամագ իսթէէն սէրմաեէտարանընն ճալիպը ուզգաթը օլմադա չաեան տը։

«Էրսէատտէթ մուխապիրը մախասուսլարը մըգտան պիրի՝ Բումելի վէ Անատօլու վիլաեաթը Շահանէսինտէ

քեաֆին տէմիր եօլլարընն պու սէնէքի հասըլաթընտա, սէնէի սապրգաեա նիսպէթլէ, պէօհիւք պիր թէրագգը հուսուլբէգիր օլտուղունու պէեանլա, պու խուսուսը մէմլէքէթին թէրագգյեաթը իգթիսատիյէսինին ճիւմէի տէլաիլինտէն ատտ էյլէմէքտէ տիր։

«Խավնէի մալիյէէնին պու եիւզտէն պու սէնէքի խսթիքատէսի՝ 100 պին ավրաեը միւթէճավիզ ատտ իտիլմէքտէ տիր։

« Շըմէնտըֆէր մուվարէտատընընն սէնէ պէտէնէ թէրագգը իթմէտի՝ սէմլէքէթին թէրագգի սէրվէթիհիճէ էն գաթի տէլաիլինտէն տիր։

Մամաֆի՛ն, նագլիյաթընն թէսհիլի սաեէսինտէ, աչար վարիտաթընընտա բէյտերբէյ թէզահիտ իթմէքտէ օլտուղու տէրքեար տը։

«Աժանա Հավա» թէլէկրաֆ իտարէսինին Բարիս կազէթալարընա վերտիեի մաղիւմաթա կէօրէ, Անատոլու շըմէնտըֆէր գուսբանեասը իլէ Գասապա չէրքէզի նագլիյաթ թարիֆէլէրինին թէվէհիտ վէ հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն թէէմրնաթ խաթէսէքօսիլի իքի խաթիրը պիրպէչմանի հագգընատա արալարընատա պիր իթթիլաֆ բէյտա իթմիշլեր տիր։

ՍԷԼԱՆԻՔՅԵՏ ԱԼՓՈՒՆ ՄԱՏԷՆԻ.— Ծախիրը վրլաեէթատ քեչի իթտիեի ալթուն մատէնի նիւմունէսինի սէրճիրնէ թագտմ իթմէք իւզրէ, քեաղ չիքի չէհրմէզ կէլմիշ տիր։

ՍԱԳԵՋՅԱՆ Մուհաեատէտէն ինչա օլուան լիման վէ բրբմբրմ նիսպէթսրզ տէրճէէ ինթիգսմսըզ եաբլմըշ օլաուզունտան, տիւխուլ իտէն սէֆանի՝ օթուրմագատա վէ էչեաեը համիլէն խաբրճէէ չը գաճագ մավունալար զարգ օլմագատա տըրլար։ Լիման ինչասընտան մուգատատմ պու նէվի վուգուաթ օլմամ.գատա խաթ, պունտան պաչգա, մէվգու պուլուան ֆարիշ բէսմտէն տօլաեը, պիրիուն թիճարէթը մահէլլիսէէ՝ սաբր եէրլերէ ինթիգալ իթմէքտէ վէ մաեվ ժէմագ տէրէեէսինէ կէլմէքտէ տիր։

ՃԻՆԱԵԷԹ.— Էվվէլքի կիճէ սիմսար Ցիրան էֆէնտինին Հալէպի սօգաղընտա մուճէճտատէն պինա իթտիրմէքտէ օլտուղու խանէտէ պիր ճինաեէթ վուգու պուլմուշ տը։ Բրղատ պաչը վէ խանէ պէքճիսի Ցակոբ՝ գաթլ իտիլմշ տը։ Պէր մէսթատ իչէրինի պիրբրսիքտէն սօնրա, ֆէրտասը կիւն իչ պաչընա ավաէթ իտէն ամէչէ՝ մէրգումը պէչինճի գաթատա պուղաղընտան վէ մէսթատատատ մահէլլէրինտէն մէճրուն օլարագ եաթաղընտա պուլունտուղը հալտէ կէօրմիշէլէր տիր։

Մատատէի ճինաեէթ Պէյօղլու միւթէսարրըֆլըղընա աքս իտէր իթտէղ, մահէլլը ճինաեէթէ պէրաբ Ղատգգաթ մէմուրին վէ աթբպպատ զապբթա իլամ գելընմըշ տը։ Մագթուլան սատագընը վէ եէչաեի սաիրէսրէ թագունուլատուղունա վէ աչըլմագ իչուն օղրաշըլմըշընընա տասիր պիր էմմարէ կէօրիւէմէտիրնտէն, ֆէրիզ գաթլըն սըրգաթ մագատատընա սրպպէչսի օլմասը՝ ազ անաշըլմագատա տըր։ Մագթուլան եարպարընընն մուճաեէնէսինտէ, ալէատ՝ ճարիտանընն սիթէնէվիր օլտուղու՝ պու եարպարընի պիշիրմէք նազարէն, անաշըլմըշ տը։

Շու հալ՝ մէրգումը պիրտէն զիեատ չանալար թարաֆընտան գաթլ իտիլտիեինի մէյտատնա գօյմագատա տըր։ Զաղրթաճա քէմսալը կէրսի իլէ թարգգագ վէ թէչհարրիեաթա տէվամ իտիլմէքտէ օլտուղունտան, գաթիլէրին եագընտա սէրտէթթ օլուճաճաղը չիպհէսիզ տիր։

ՍՕՖԻԱՏԱ Նէյր օլունան «Թէլէկրաֆ» կազէթասը՝ Թաթար Բաղարճգատա պիր էշգբեա չէթէնէ բէյտա օլարագ, չէհրը մէգքիւր մաարուֆլարընտան պիրինի սօգագտա թէլէֆ էյլէտիքլէրինի եազմագատա վէ պէօյէ սատը վահշէթին հալէա տէվամընա թէէսսիֆ իթմէքտէ տիր։

ԻԲԻՆՃԻ օրտուի Հիւմահունա մէճճանէն 12,000 ֆէս իթասընը թէահիւտ իսէն Սաիտ էֆ. Պէնճէպարա՝ վագթը կէլմիշ օլտուղը հալտէ թէահիւտինի իճրա իթմէքտիեինտէն, քէնտիսինէ իհսիարը քէֆիճէէ իտիրմիշ տիր։

ԱԼՄԱՆ կէսմրիւք թարիճէլէրինէ գարշը մէնֆաաթլարընը մուհաֆազա իչուն, Գուլվար վէ Սբրպ հիւքիւմէթլէրինին պիլ մուգապէլէ թէտասպիրտ պուլունաճագլարը՝ «Վէզէրնա Բօսթա» կազէթասընտա կէօրիւլմիշ տիր։

Վիէննատա նէյր օլունան «Ինֆորմասիոն» կազէթասընընն իչարընա նազարէն, Գարատաղ հիւքիւմէթի՝ Ս. Բէթէրսպուրկտա պիր գօնսօլաթօ թէչքիլ իտէճէք տիր։ Պու կազէթանընն իչարընա նազարէն, Սբրպիսթան գրալ վէ գրալիգաբընընն Ս. Բէթէրսպուրկը ղիեարէթլէրի մէշհուզ տը։

ՄԱԳԱՄԸ Սէրասքէրի հիսապինա Բուսիատան 500 վէ Անատօլուտան 400

պարկիր իշխիրա օլունտուղը կիպի, 500 տէ Ավսթրիատան ալընա ազ տը։

ԳՕՆԻԱ մալիյէ միւֆէթթիշի Պէհա պէյ Էնգարէ վիլայէթի ուժմուրը մալիյէօնքի թահգըգա մէջմուր իսրիվիշ տը։

ԻԶՄԻՐՏԷ ՖՈՒՐԹՈՒՆԱ ՎԷ ԵԱՂՄՈՒՐ սոն կիւնլերտէ չիտատէթլի պիր հալ քէսպ իտէրէք, ազամ խաստը մուճիպ օլմուշ վէ պիր չօգ եէլքէն կէմիլերի պաթտըղը կիպի, լիմանտա պոլոշանա Ֆրէօվա նամ Սվէճ Նորվէճ մէքթէպ սէֆիսէսի լէնկերի գըրըլարագ, Կաշգա պիր վաքտ իւղերինէ տիւշէճէի սըրատա, մուսիպ պիր մամանովրաֆրաը իւլէ թէնիքէնին տօնիալընմըշ տը։

ՀՈՒԱՑԹ Սթար Լայն գումբանեասընդն Փիլիթիք Ցամ ճէսիմ վաքտը՝ պիր չՁգ սէյհանը համիլէն Նիւ-Եորգատան չէրիմիզէ կէլէճէք տիր։

ՇԷՀԻՐ Էմանէթի միւֆէթթիշի Սալահէտտին պէյ վէճքաթ իթմիշ տիր։

ԻՌԻ Եունանը գաբը՝ Իսլամլըզը գապուլ իթմիշ տիր։

ՍԸՐԳԱԹ.— Գաստրքէօյտէ Լութֆիյէ խանը մէն օպա մօպիլեասընը թէքմիլ չալմըշ օլան Ալի վէ Նուրի նամ իքրսըզլար՝ տէրտէսթ իսլիմիշէր տիր։

ԱԹԹԱԼԷՍ էֆէնտի նամ պիր զաթքէպ 40 վիրալըգ սաաթ վէ գօրտօնընը կալաթատա տիւն կանքէսիճէր աշըրմըշլար տը։

Աեսդր Բաշատա Միհալաքի էֆ. նամ պիր ավծաքընը խանէսինէ խըրսըզ կիրէրէք, պիւրօտա մանֆուզ թէքմիլ էլմասարը չալմըշ տը։ Սարիֆին չիվիճի Մէհմէտ նամ սագա իտուկի անկաշըլմըշ տը։

ՊԷՕԵՒԻՒԹ Բարմագ գաբուտա Հասճի էֆ նին էվլիտէն աթէշ չդգմըշ իսէ տէրնալ սէօնտիւրիւլմիշ տիր։

ՍԸՐԳԱԹ.—Տիւն կէճէ Կալաթատա Մահմուտիյէ ճատաէսինտէ Սլմանիա թէպասարընտան միլհանը Վիչինին 55 ատէտ բէՁՕլէրէ սըրդաթ իտիլմիշ վէ զապբիթ թահգըգաթը իւղերինէ, մէղքիւր մաղազա խրտմէթիլերինտէն պիրի մաղնունէն տէրտէսթ օլունմուշ տը։

ՊԱԼԸՐ ԱՂԸՆՏԱ ՆԱՇ ԶՈՒՀՈՒՐԸ. Մաղնխատա պուլունան Նիֆ չալընտա պալըգ սայա իտէն պալըգճիլարընն ազընտա պիր նաշ զուհուր իթմիշ վէ ինբա իտիլէն թահգըգաթտա Զէնցի Եավէր խմինտէ պիրինին նաշը օլուպ, մէրգումուն արապարյա չայա եուվարլանուպ զարգ օլտուղը անլաշըլմըշ տը։

ՍԱՄՍՈՆ ճիվարընտա Դարա Սամսոն մէվգբինտէ չիֆթլիկի պուլունան Եօրկի Բաբատօբուլօ իւլ ղէվճէսինի Աեա Նիգօլա Եօրթանընտան պիր կիւն եվվէլ, եչիսսը մէճնուլէ՝ մահէլը մէղքիւրտէ ֆէճի պիր սուրէթտէ պալթա իւլէ թէլեթ վէ չիթթիւքտէն պիր չեյ սըրգաթ իթմէքսիզին ֆիրար իթմիշլեր տիր. վագտա մախտուտմըրը թարֆընտան խապէր վերիլմէքլէ միւթճասըրլարը հիւքիւմէթմէ չէսիտէն արանըլմագտա տը։

ՄԸՍԸՐ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.— Խարթում հավալըսինտէ Հինտի մէվգբինին գըրդմրլ ճէնուպը չարգբսընտա պուլունան չէօլտէ, էղմինէի գասիմէեէ սիտ մապէվլէր գահիրէ չգմըշ տը։ մանգէլէր՝ Բիթօլօմէօս սէվիրինտէն օլուպ, ճիվարընտա պիր քէօյ խարապէսի վէ պիր ուս պէնտի պուլունմագտա տը։

—Սուտան վալիի ուժմուիսի Վինկաթ բաշա գարիպէն Գանիրեէ կէլէճէք տիր։

—Գահրը Ահմէրտէ պուլունան քիւչիւք իբի ատապակ դիգբմէթ թաշ իսրաճընա թէչկինէ խտիմիշ տիր։ Պ. ատանարատան պիրի՝ գիւմէլիյին 49 միլ ճէնուպընտա օլուպ Զիւմրիւտա ատասը Նամըլա մասրուֆ տը. պուատաեա Ֆրանսըզլար՝ Սէն Ժան, Ինկիլիզէր Սէն Ճօն նամը վերիեօրլար։

—Խըտիվը Մըսրը հաղրէթլերի՝ Սուատանտան Գահիրէեէ ավտէթ իթմիշ տիր։

ԹԱԹԻԼԸ ԹԷԼԷՏԻՑԵԱԹ.— Սթանպոլ ճիրէթինտէ պիր չուհա թիճարէթխանէսի՝ թէավիյէլի միւեուն զըմնընտա տանինլերինտէն պիրը չօգ միւհլեթ իթթէմիշ տիր։ պու եիւղտէն տօլանը, էվրօպատա պուլունուպ քիւլիյէթլի գօմիսիօն իշլերի եարմագտա օլան տիկէր պիր պանքէր թիճարէթխանէսինին տախի մէվգբի միւչքիլաթա տիշար օլմագտա պուլուտուղունա տաիր պաղը բիվաեաթ տէվէրան իթմէքտէ տիր։

ՊԷՑ ՕՂԼՈՒ զբշլաի Հիմմաեունընտա մաթպախ վէ սաիր պաղը ագտամ թամիր օլունանաղ տը։

ԼԻՎԱՏԻՍ եայլաղընտա իսքեան իտիլէն Ուլահ սիլէլերի Նիւֆուս վուգուաթը մուամէլաթընն պու տէֆա պիրա ճէղա իթթարնա միւսաատէ պույրուլմուշ տը։

ԵՂՆԻ ուսուլտա սապան վէ գալպուր մաքինալարը ճէլպ վէ չիֆթիլերէ թէվզի էտիլմէք իւղրէ, Զիմնէ գաղասընճա 100 լիրալըգ պիր բիեանգօ քէշքիտ իտիլճէճէք տիր։

ՊԷՕԵՒԻՒԹ ԱՏԱՏԱ պիր Բումէյթամխանէսի թէէսիսի իչուն, Խրիսթօ նամ թէքէտէ Եաթագը-Վակօն գումբանեասընն մալի օլան ճէսիմ օթէլ՝ 3 պէն լիրաեա մուգապիլ Մ. Զարիֆի թիճարէթխանէսի թարաֆընտան իշթիրա վէ պինանըն էյթամխանէէ (որքանոց) թէպտիլի մէսարիֆիտէ եէնէ Մ. Զարիֆի թարաֆընտան թէէմին իտիլմիշ տիր։ Եէթիմանէէնին թէէմինը մէսարիֆի իչուն միւթէվէֆֆա Մ. Սինկրօսը 15 պէն լիրա վասիյէթի վար տը։

ԹԷՐԻՐՏԱՂԸՆՏԱ հասրլաթը թէէսիսաթը ասքէրիյէ խանէ զօմիսիօնընա ատտ օլմագ իւղրէ պիր լիման ինչասը իչուն, ինթիխապ օլունան գօմիսիօն վէ Սրօնգօ նամ միմար իւլէ բրխթամ միւհէնտիսլերինտէն պիրի վէ Շէնի Խմանէթի միմարը թէքիրտաղընա աղիմէթ էթմիշլեր տիր։

ԳԱՐԱՆԹԻՆԱ.— Բումանիա հիւքիւմէթի՝ Մըսրը միւվարէտաթընը մուաեէնէյի սրհիյէեէ վէ թէպսիրթա թապի թուրթաճագ տը։

ՊԷՕՑԻՒԻՒ ԶԷԼԶԷԼԷ.—Այվալըգտա վուգու պուլան զէլզէլէ՝ 200 խանէնին խարապընը մուճիպ օլմուշ տը։ Էչալի եաթագանն գալգբպ հէեէճանլա սօգագլարա տիւշմիւշլեր։ Թաֆսիլաթը լաղըմէ մէգզուտ տը։

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՆՈՐԸՆՏԻՐ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՀՐԱՖԱՐԱԿԱՆԸ

ԽառնԺողովը գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Եուսուֆեան Տիգրան էֆէնտիի։

Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն՝ Վահրամ եպիսկ. Մանկունի, Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան, Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան և երկու քահանայ անդամներ. Բաղ. Ժողովէն՝ Ստեփանոս էֆէնտին, Գրիգոր էֆէնտի Խաչատրեան, Իլիա էֆ. Զայտան, Մկրտիչ էֆ. Սասսեան, Տիգրան էֆ. Տ-Ներսէսեան։

Ս. Պատրիարքը Ժողովին հաղորդեց Կիլիկիոյ Կաթող. ընտրողական Ժողովոյ տեղեկագիրը, ինչպէս նաև պատուիրակ Խապայեան Սրբազանի մասնաւոր յայտագիրը, որոնք կը ծանուցանէին Ամէն. Դէորգ Սրբազանի ընտրութիւնը իբր Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ։ Ժողովը նկատողութեան առաւ այս տեղեկագիրը և ստուգելով ըստ օրինի կատարուած ընտրութիւնը, Ն. Սրբազնութիւն Դէորգ Եպիսկոպոսը հռչակեց Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ և որոշեց կատարել պաշտօնական բոլոր ձեւակերպութիւնները ու հաղորդել առ որ անկ է այս ընտրութեան կատարուիլը։

Ժողովը նոյնպէս ուշադրութեան առաւ Դէորգ Սրբազանին մատուցած հրաժարականը և կարելի չհամարեց ընդունել զայն — ինչպէս արդէն Ընտր. Ժողովն ալ չ'ընդունիր — նկատելով որ Ն. Սրբազնութիւնը ըստ ամենայնի արժանի և ձեռնհաս է վայելելու եկեղեցւոյս գերագոյն պաշտօնը և արդիւնաւորելու զայ ի պէտս և ի պայծառութիւն Տանն Կիլիկիոյ, ինչպէս նաեւ Հայ. Եկեղեցւոյ պաշտպանութեան համար՝ նեղուկ ունենալով իրեն այն համակրութիւնն ու վստահութիւնը զորս ազգովին կը տածուի իր նկատմամբ։

Որոշուեցաւ յատուկ խմբագրուած պաշտօնագրով մը իմացնել պատուիրաց կութեան որ աւեալ նորընտիր Կաթողիկոսին՝ պաշտօնապէս ընտրուած ըլլալը։

Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց Կաթող. Տեղապահ Կիրակոս Եպիսկ.ի, Ընտր. Ժողովին և Խապայեան Սրբազանին, ինչպէս նաեւ բոլոր թեմականներուն, որոնք Ազգ. Կեդր. Վարչութեան հետ համերաշխ գտնուեցան ընտրութիւնը ըստ օրինի կատարուելու մասին։

—Պէօյիւք-Տէրէի մէջ տօնական օրերու առթիւ եկեղեց. գործերու մատակարարութեան հսկելու համար, նոյն թաղեցիք առաջամաս թաղ. Խորհուրդի մը ընտրութիւնը խնդրած ըլլալով, Ժողովը Յակոբոս Վ. Շահպազեանի պաշտօն յանձնեց յառաջիկայ կիրակի թաղային ընտրութեամբ առաջամաս թաղ. Խորհուրդ կազմելու գործողութեան հսկել։

Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաև կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։

—Երէկ, Խառն Ժողովոյ նիստէն վերջ Դաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան՝ ի դիմաց Կրօն. Ժողովոյ, և Տիգրան Տ. Ներսէսեան՝ ի դիմաց Բաղ. Ժողովոյ նաեւ Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները՝ ի դիմաց իրենց պատկանած պաշտօնական հաստատութեան գացին շնորհաւորել Ն. Ամէն. Տ. Դէորգ Կաթողիկոսի պաշտօնական ընտրութիւնը։

—Երէկ, Կաթողիկոսական ընտրութեան մասին հարկ եղած «Թագրիր»ը պատրաստուած ըլլալով, այսօր, Պատրիարքարանի կողմէ պիտի մատուցուի Դատական նախարարութեան, խնդրելով Կայս. կառավարութեան վաւերացումը։

—Խառն Ժողովը իր երէկուան նըստին մէջ կարգաց նաև Մուշի պատ. փոխանորդին կողմէ եկած պաշտօնագիրը, ինչպէս նաև Առաքելոց վանքի Որբանոցին համար եղած կարգադրութիւնները, որոնց վրայ Ժողովը երկար խորհրդակցութիւններ ունեցաւ։

—Կիլիկիոյ նորընտիր Ս. Կաթողիկոսը՝ իր հրաժարականը տալէ վերջ, մտադիր է եղեր վանք քաշուիլ, ժամանակ մը անցընելու համար։

—Խրդայի Շէրիֆի առթիւ, կեդրոնական վարժարանի աշակերտները, իրենց ուսուցիչներուն հետ, առջի օր Ղալաթիոյ պողոտային վրայ կենալով, նոյն վարժարանին ուսուցիչ Ստեփան էֆ., Կուրտիկեանի պատրաստած ոտանաւոր ներբողը երգեցին։ Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցի սաներն ալ վեհ. Սուլթանին անցած ճամբուն վրայ շարուած, ուղերձ մը մատուցին։ Նմանապէս Օրթագիւղի ազգային վարժարանին աշակերտները կայսերական ծնունդին վրայ կենալով, Ն. Վեհափառութեան ձօնեալ երգ մը երգեցին։

—Պարտ. Փոխանորդ Տ. Դաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան երէկ հելլենական գեսպանատունը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ, Ցունաց Եօրկիոս թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

—Երէկ գրեցինք թէ Վահրիճ վրդ. Ս. Պատրիարքին ներկայանալով կարգադրութիւն մը խնդրեր է իր Քըզիի տեղապահութենէն մեացած հաշիւներուն համար։ Բայց Ս. Պատրիարքը մերժած է՝ անիրաւ գտնելով զինքը։ Ս. Պատրիարքին այդ մերժումը ամէն կերպով իրաւացի կը գտնենք, թէև կրսն. Ժողովը իր նախընթաց նստին մէջ մէկ քանի տարտամութիւններով ուզած էր արդարացնել Վահրիճը։ Մենք եթէ մինչև հիմա լուռ կեցանք Վահրիճ վրդ.ի հաշուական զեղծումներուն խնդրին վրայ, ատիկա անոր համար էր որ —ինչպէս մեր սովորութիւնն է արդէն— չէինք ուզեր առանց վճռական ստուգութիւններու ամբաստանութիւն մը ձգել ո՛ր և է վարդապետի վրայ։ Հիմա սակայն, ստուգելով ստուգած ենք թէ Վահրիճ վրդ.ի վերագրուած զեղծումները ամէն կերպով ապացուցուած ճշմարտութիւններ են։ Այո՛, իրաւ է թէ Վահրիճ վրդ. 25 ոսկի մը իւրացուցած է նպաստից գումարէն և 6 ոսկի ալ Պոլսեցնակ Բղեցիներուն կողմէ՝ իրենց ծննդավայրին աղջկանց վարժարանին նորոգութեան համար ղրկուած գումարէն։

Արդէն, Բղիի Բաղաք. Ժողովին մէկ անդամը Խօշմաթլեան էֆ. որ հիմա Պոլիս կը գտնուի, Ս. Պատրիարքին ներկայանալով հաստատած է միւեալ զեղծումները։

—Թարգ-Դիւղի Տ. Խոսրով քհնյ. Գալիպքեանը նամակ մը գրելով մեզի կ'ըսէ թէ՝ բոլորովին սխալ է այն լուրը, որուն համեմատ Թարգ-Դիւղի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ չնորհաւորական ուղերձ մը մատուցած ըլլայ Ն. Ամենապատուութիւն Կիլիկիոյ նորընտիր Ս. Կաթողիկոսին, որ հաճի շարունակել իր պատուակալ քարոզիչի պաշտօնը մինչև առաջիկայ Ս. Ծնունդ։ Ինք իր կողմէ միայն փափաքած ըլլալով ներկայանալ Ս.Կաթողիկոսին, նախընթաց օր այցելութիւն մը տուեր է, բայց Ն. Սրբազնութիւնը չէ գտեր Երուսաղէմատան մէջ, և իր կողմէն խմբագրած մէկ ուղերձը ձգեր է։ Տ. Խոսրով կը վերջացնէ իր նամակը՝ ըսելով թէ ինք պարզ քահանայ մըն է և ոչ աւագերէց, ինչպէս սխալմամբ գրուած էր։

—Երէկուան «Մօնիթէօր»ը իր «Գաւառներ»ու բաժնին մէջ թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ Ագշէհիրէն, որով Աստուածեան Անուն ընտանիքի մը անդամներուն տեղւոյն հայերուն եկեղեցական գործերուն մէջ գործած զեղծումները կը պատմուի, — ճիշդ ինչպէս մենք ալ ասկէ գրեթէ չաբաթ մը առաջ Ագշէհիրէն ստացած մեր մէկ թղթանցութեամբը ամէն բան հրապարակած էինք այդ մութենոյն Աստուածեաններուն նկատմամբ։ Ագշէհիրցիները Իզմիրի Առաջնորդին դիմեր են՝ արգիլել տալու Աստուածեաններուն այդ չահատակութիւնները։ Առաջնորդն ալ կը հրամայէ Աստուածեան ընտանիքի անդամներէ ոչ ոք ընտրել իբր ազգ. գործերու վարիչ։ Առիթը չուշնար. և Ժողովի ընտրութիւն կատարուելով ոչ ոք քուէ կու տայ Աստուածեաններու։ Բայց այս այս վերջիններէն մէկը վրէժ լուծելու համար, եկեղեցիին բոլոր տոմարները և դրամները կը գըրաւէ և զանոնք իր ազգականներէն մէկուն տունը ի պահ կու տայ։ Ասիկա մէկ քանի ամիսներէ ի վեր կը տեւէ։ Տեղացիները գանգատած են Պատրիարքարան, բայց տակաւին պատասխան մը չէ եկեր։—Մենք այս գործերուն նկատմամբ ուրիշ նամակ մըն ալ ստացած ենք զոր պիտի հրատարակենք մեր երկուշաբթի թուով։

—Ուսումն. Խորհուրդին որոշումները՝ տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ՝ երբ կուշաբթի թուով։

—Սամաթիոյ հրկիզեալներուն ինը-պատտ կազմուած յանձնաժողովին նըկատմամբ կը հրատարակենք այսօր բան նամակ մը, զոր պէտք է կարդալ մեր չորրորդ երեսին վրայ։

Տէր և Տիկին Բիւզանդ Քէօչէեան և պարագաները, իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճելով ներկայ դանուիլ իրենց վաղամեռ որդւոյն՝

Պ. ՆՇԱՆ ՔԷՕՇԷԵԱՆԻ

ուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին, իրենց ցաւակցութիւնը յայտնցին։

ԲԱՐԻՋ ՊՕՐՍԱԸ
BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ

27 Դեկտեմբեր 1901

Ֆրանսըզ էհսամը (3% Français)	100	28
Բէյժի (Tab. Turcs)	309	—
Գօնսոլիտ. (R. Turque D.)	24	80
Շըմէնտրֆէր (Lots Turcs)	105	—
Պանգ. Օթթ. (Banque Ott.)	527	—
Թրանսվալ (Transvaal)	99	50

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԼԻԶՊՕՆ 20 դեկտ.— Գարիպլէն պուտրանը վիւքէլա զուհուրը մէկնուղ պուլունուեր. Մ. Սօզանրն եէնի գապինէի թէչքիլէ մէէմուր օլաճաղը զանն օլունուեր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Պաշ վէքիլ Մ. Սակասիա՝ վէ մէպուռան վէ սեան մէճլիսլերի բէիսլէրի՝ պիւտճէնին գապուլ վէ թաղվիպինի թէէմին իթմէք իւղրէ, իսլամկիրան ֆիրքասընա ուզաչմաղա բաղը օլմուշլար տը։

—Լիզպոնտան ալընան խապերլերէ կէօրէ եադընտա պուտրանը վիւքէլա զուհուր իսէճէճինէ տաիր չուեու պուլան խապերլեր թէէիւտ իտիեր. Բորթեկիզ պանգասը միտիրի Մ. Վիլիանանն եէնի գապինէի թէչքիլ իսէճէճի սէօյլէնիեօր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Պուէնոս-Այրէստէն ալընան պիր թէլեկրաֆնամէ՝ Սրժանթին էհսասիլէնէք իսթիքլաֆը Ինկլիթէրանընն հաքմիլեինէ հավալէսինէ տաիր իմզա օլունան բրոթօգոլն հիւանը թէլագը օլունտուղունը կէսսթէրիեօր։

ՐՕՄԱ.— Բաքա հաղրէթլերի՝ Ս. Ծնունդ միւնասէպէթիյլէ իճրա զըլընան մերասիմէն՝ եօրուլմաղա, քէնտիլերինէ թապիպը խուսուսիյէրի թարքինտան խթիրահաթը գաթիյէ թավսիյէէ օլունմուշ տը։

ՎԱՇԻՆԳԹՕՆ.— Մալիյէ նէզարէթինէ Մ. Կայնքն եէրինէ Այօվա վալիսի Մ. Շավ թաեին օլունմուշ տը։

ՆԱՊՕԼԻ.— Պու կիւն պու հավալեսէ զուհուր իսէն պիր գասըրկատա, պիր չօգ խանէլեր չէօքմիշ տիր. Բօբիսէրպալէտ պիր քիչի թէլէֆ վէ 36 քիչի մէճրուսն օլմուշ տը։

ՊՐԻՆԻՊԻՍԻ.— Ժէնէրալ Պոթանն իւչ գըզը՝ Ալմանիաեէ կիթմէքտէ օլտուգարընտան, պու սապան պուրաեա վասրլ օլմուշլար տը։

ԼՕՆՏՐԱ.— Դրալ հաղրէթլերինին ըէսմը թէթէվվիւճի միհասիպէթիէ, Բորթսմութա պէյնէլմիլէլ պիր պահրյեէրէսմը կէչիտի իճրա գըլընաճագտըր։

ԿՕԹԱ.— Պու կիւն Տինտար իւնվանընյլա եատա օլունան էրնէթթին 300ինճի սէնէի տէվրիյէեի թէվէլլիաճինէ միւասրքի օլտուղունտան, իմրէբաթոր Վիլհէլմ հաղրէթլերի՝ պիր նութգ իրատ իտուպ- ըէսմը մէղքիւրը Ս. Ծնունդա թէսատուֆ իթտիկինէն սոլահը, պէ-

—Կէչմիշ պիր վագտ.

—Օ պէն պուրատա մասալարընը-ը տինլէմէեէ կէլմէտիմ.

—Մուհարիպլէր արատընտա վիճուտ լազըմ օլան հագգա իսթինատէն սէօյլեեէճէիմ.

—Զարուգ օլունըպ, սէօյլէտիմ եա իչիմ վար.

—Էօյլէ իսէ, պուեուրուն կիտէլիմ.

—Նէրէեէ,

—Շուրաեա՝,

—Նի՞չուն,

—Զիրա տէտիեիմ մասալը անլաթրքէն տէլիլ կէօսթէրէճէք չէլէրիմ վար տը.

—Հայտէ պագալըմ կիտէլիմ։

Թրիպլիս վէ Ֆօլպէր՝ վէ արգատա հայվանլարը եէտէքլերինէ ալմըշ օլան լը Ֆիւէլլօ իւլէ վիգոնթը խըստէթիսի պիր մըգտար եէօրիսուիքտէն սոնրա, թաշլարընն սուրէթը մութենասիպէտէ խըլդաթէն գոնուլմուշ օլմասընտան մութեէնքիլ պիր մաղտա. եախուտ գուլիպէնէ կիրարիր. Իւթէ Թրիպլիսին իդամէթկեահը պու տը. պաղը թարֆիլարը հէր նէ գատար թախթա իւէ գաբլանմըշ իսէէ, նէմնաք հավանն թէէսիրիյէ եօսուն պաղլամըշ վէ ֆէնա հալտէ չիւրիւմիշ իսի. պուրատա պուլունան ատէմին իչիսէճէեի սեալէր՝ սէնիզին տալկալարընն չէմաթէթինտէն վէ եապանի գուշլարընն սէյլերինտէն իպարէթ տիր։ Պիր ազ գըրըմըշ աղաճ տալլարը վէ սամանի գալիպէնին քէօշէսինտէ եաթագ վագֆիգէսինի իճա իսէր. չուրատա Վիրիւտիեի անտէ, գալպէ պիր մահգանիսէեթ չէօքմէմէսի գապրլ տէեիլ տիր. Թրիպլիս՝ գաբունքն էօնունտէ տուքարագ, Ֆօլպէրէ տէտիքի.

(ՏԷՎ.)

Ֆօլպէր տէտի քի։

—Օ սիլահընըզը ալմըշ վէ սիզի հաղրբլանմըշ կէօրիւեօրում, հա՛, չահիտինիզ վա՞ր մը.

Թրիպլիս լը Ֆիւէլլօեի կէօսթէրէրէք,

—Իչթէ չահիտիմ.

Իսթիեար հէրիճ՝ էեիլէրէք տէտիքի։

—Պէնտէնիզ, էֆէնտիմ (գըրմըզը չագգալը) իւնվանընը հալվ Ժան լը Ֆիւէլլօ ճէնապալարը! Ձէրբահլըգատատա օլտուգճա մէհարէթիմ վար տը. խըստէթինիզտէ գուսուր իթմէմ.

—Բէք ալէա, պէնիմտէ չահիտիմ խըստէթքեարըմ տը։ Տիւէլլօմուզը էթրաֆա տուեուրմագ իսթէմէեօրում.

Թրիպլիս՝ նասըլ արզու պուրտու լո՛ւրսա. Իսթիեար լը Ֆիւէլլ՝ Վիգոնթուն խըստէթքեարընը պաշտան աչազրևա գատար սիւզէրէք, տէտիքի։

—Կիւզէլ ֆագաթ պիր չարթլա, մաղլուպ օլան թարաֆքն չահիտի՝ տիկէր թարաֆքն չահիտինէ պիր մէյխանէ զրեաֆէթի չէքէճէք տիր։

Խըստէթքեար—Էօլիւլէրին սըհհէթինէ գատէհ չէվիրէմէմ.

—Օ անլաշըլան, պիր մուհարէպէ մէյտանընտա պուլունարագ, էն աղը իքիեիւզ էօլիւնին արատընտա գալմա՛մըզ.

Ֆօլպէր—Էյ նէ՞ տուրուեօրուզ. մէսաֆէեի թաեին իւէ իչմիդի պիթիրէլիմ.

Թրիպլիս— Օգատար աճէլէմիզ եօգտուր.

—Աֆվ իտէրսինիզ, պէնիմ իչիմ աճէլէ տիր.

—Տիւէլլօտան էվվէլ սիզէ սէօյլեեէճէքլերիմ վար.

—Նէ՞ իմիշ պագալըմ.

—Օ պէն պուրատա մասալարընը-ը տինլէմէեէ կէլմէտիմ.

—Մուհարիպլէր արատընտա վիճուտ լազըմ օլան հագգա իսթինատէն սէօյլեեէճէիմ.

—Զարուգ օլունըպ, սէօյլէտիմ եա իչիմ վար.

—Էօյլէ իսէ, պուեուրուն կիտէլիմ.

—Նէրէեէ,

—Շուրաեա՝,

—Նի՞չուն,

—Զիրա տէտիեիմ մասալը անլաթրքէն տէլիլ կէօսթէրէճէք չէլէրիմ վար տը.

—Հայտէ պագալըմ կիտէլիմ։

Թրիպլիս վէ Ֆօլպէր՝ վէ արգատա հայվանլարը եէտէքլերինէ ալմըշ օլան լը Ֆիւէլլօ իւլէ վիգոնթը խըստէթիսի պիր մըգտար եէօրիսուիքտէն սոնրա, թաշլարընն սուրէթը մութենասիպէտէ խըլդաթէն գոնուլմուշ օլմասընտան մութեէնքիլ պիր մաղտա. եախուտ գուլիպէնէ կիրարիր. Իւթէ Թրիպլիսին իդամէթկեահը պու տը. պաղը թարֆիլարը հէր նէ գատար թախթա իւէ գաբլանմըշ իսէէ, նէմնաք հավանն թէէսիրիյէ եօսուն պաղլամըշ վէ ֆէնա հալտէ չիւրիւմիշ իսի. պուրատա պուլունան ատէմին իչիսէճէեի սեալէր՝ սէնիզին տալկալարընն չէմաթէթինտէն վէ եապանի գուշլարընն սէյլերինտէն իպարէթ տիր։ Պիր ազ գըրըմըշ աղաճ տալլարը վէ սամանի՝ գալպէնին քէօշէսինտէ եաթագ վագֆիգէսինի իճա իսէր. չուրատա Վիրիւտիեի անտէ, գալպէ պիր մահգանիսէեթ չէօքմէմէսի գապրլ տէեիլ տիր. Թրիպլիս՝ գաբունքն էօնունտէ տուքարագ, Ֆօլպէրէ տէտիքի.

(ՏԷՎ.)

ԿԵՃԷԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԼՕՆՏՐԱ, 27 դեկտեմբեր.— Բրէթորիասան թէլեկրաֆլա պիտիրիլտիեինէ կէօրէ, Պոէր գօմանտանտարընտան Տէվէթ՝ էթօգօթին մէվգբինտէ ատօթ պէօլիւք Ինկիլիզ ասաքիրինի էսիր վէ իքի թօք զապթ իլէմիշ տիր։

—Ինկիլիզ մաթպուատը՝ Թրանսվալ մուհարէպէսինին պիր ան էվվէլ նէթիճէէզիր օլմասը իչուն, հիւքիւմէթին ամիրլէն պիր չօգ միհիմաթ իլէ գուվվէի ասքէրիյէ սէվգը էլէմ պուլունտուղունը պէհան իսթիեար։

ՍՕՖԻԱ.—Սթօյլոֆ թարաֆտարլարընտան միրէգքէպ օլմագ իւզրէ, եէնի պիր գապինէնին թէչէքքիլի իւմիտ իսիլմէքտէ տիր։

ՎԱԼԷՐԱՐԼԶՕ.— Արժանթին հիւքիւմէթի՝ Շիլի հիւքիւմէթինին մաթալպինի գապուլ իթթիեէնանէն, իսթիլաֆ դալլ օլմուշ տը։

ՍՕՖԻԱ.—Հէյէթը նուզզարրն պագարը վէ եուխուս Սօպրանիէնին թաթիի՝ էլան շիսպէտի տիր։ Պանանդալա պէրապէր, հէր իքպախինտէմվեվգբի իգթիտարտա գալմասը միւհիմիլ տիր։ Պու թագտիրաթ, Գարավէլօֆ գապինէսի՝ միւսթաճէլ մէսարիֆէ գարշուլըգ օլմագ իւզրէ, վէրիկիէրին զիեատէլէշարբիմէսինի իսթէէճէք տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԴԱԼԱԹ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ուսմ միւն ազ. գաբ.	26—37 1/2
» » » էն եուքսէք	26—38
» » » էն աշաղը	26—36
Բումէլի չըմէնտ. ազչմ գբնտ.	104—3/8
» » էն եուքսէք	104—1/2
» » էն աշաղը	104—

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյժի ագպսնը Օս. լիր.	——
Սիկարէթ Ա.	—91
» Բ.	—48
Թրամվայ	5—65
Ժուխանա	1—40
Օպիկասիօն Թրամվայ	481—
Ասիրանս	3—57 1/2
Դրէսի ժէնէրալ	—
Սուսէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	—
Լօրիսմ	48—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	408—50
Թրանսվալ	98—50
Բրխթըմ թանվիլաթը	465—
Դրէսի Ֆոնսիէ էմիրսիէն	264—50
Անատոլը չըմ ագպսնը	9—65

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրաը 100 զ. տան	զ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—08
Մէթալիք	99—
Ինկիլիզ լիրաը	110—07
Ֆրանսըզ ալթունը	87—31
Բօլ	90—20
Գրէմիպ ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—57

Բարիզ 27 Դեկտ.

Ֆրնս էսհ. 4% ֆր.	100—05
» » 4 1/2 %	101—25
Եէնի Օսմ. էհսամը աչըլաը	24—82
» » գաբանաղը	24—80
Բումէլի չըմէնտրֆէրի	105—
Օսմանլը Բէյժիսի էհսամը	311—
» Պանգասը	526—
Գիւրիսի Լիսնէ	998—
Իթալիա էհսամը	101—10
Բոհորիմէ Թիւրք	——
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	—— 3/4
Սբանեօլ	76—40
Թրանսվալ	100—50
Դանգիս 3 այ վատէ	25—110
Դրէսի Ֆոնսիէ էմիբսիէն	—
Շարթրէթ 84	—

ԳԱՄԳԻՕ

Օնտրա	110—10
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—81 1/4
Ֆիորէն Մանտա	21—72
Վիէննա չէքի (գուլդեն)	——

()—()—()—()—()—()—()—()—()—()—()

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԹԻՐԻԱՍԸ (33)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷՄԻԼԻՈՆ ԷՆՆՕԼ ԼՈՒԻ ԳԻԻՅԵՍԻ

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ

—Նէ՞ գուլիպէպի։

—Թրիպլիսին իգամէթկեահը։

—Թէմամ, պէլտիմ. օրաեա կիտէլիմ։

—Էվվէթմասամ, գօչալըմ։

Գաեալարընն իւզերինտէն կէեիք կիպի սէյրաեարագ գօշմազա պաշլասըլար։ Պիր ազ միւտտէթ կիթմիշլերտի քի, պիր սիլահ սատասը իչիտիպի, իքիսի պիրտէն կէօեա մէզքիւր սիլահը գուրշունը իւէ ուրուլմուշ կիպի, օլտուգլարը ակրաեէ գալալար, սիլահ սատասը գաեալարա աքս իտուպ, օրթալըգ կիւրլէտիքտէն սոնրա, էթրաֆը սիւքիթ գալատը։

10

Ֆօլպէր՝ էրքէնտէն գալգարագ, խըստէթիսիյէ պէրապէր, Թրիպ

ԾԱՂԻԿՆԵՐԸ

Հի՛մայ որ, երկնակամարին դորշ գոգէն կը մաղուին, կը տարտղնուին սառ. անդուսէ գոգցես կերտուած փափուկ, ճերմկուկ հատիկները ձիւնին. հի՛մայ որ, վերի այդ սառուցիկ ծաղիկներուն պաղուկ շունչը շատո՞նց անցած է վարի այդ մերին խառատուկ ծաղիկներուն վրայէն, ո՞րչափ հեշտ կ'ըլլայ, մենիկ մենաւորիկ ընկղմանած տարբուկ սենեակիդ մէջ, աչուիդ սեւեռած դուրսի խելաւոյ տարափին, ափիդ մէջ ճմրթկած՝ մեռած վենիկ մը, որ սիրելիի մը թերեւս յիշատակը կ'արծարծէ մէջդ յուշիկ, և որմէ ծորած տկար բոյր մը անդգալի կերպով կը գգուէ ռնգունքդ, ո՞րքան քաղցր կ'ըլլայ խոկալ այդ վերջին ծաղիկներուն վրայ գունեղ, գունագեղ, և երեւակայութեամբ գոնէ ըմբոշխնել անոնց երբեմնի սարքած, ոսոչ դիւթոտ թովանքը գարնանային։

Ի՞նչ են ծաղիկները արդարև...։

Գեղեցիկը, իր բիւրազան ձեւերով, է՞ն պարզէն է՞ն բարդը, անոնց մէջէն կ'արտացոլայ։ Թէ՛ բարոյական և թէ՛ ֆիզիքական աշխարհի մէջ իր մշտնջենական գրգռելից, գուրգուրալից գոյութիւնը զգացընող, և սիեղեկական ներդաշնակութեան ամէնէ՛ն մեծ թերին լրացնող այդ բնիկ, իր յաւերժական թարմութեամբն անթառամ՝ ընդ միշտ նորոգուող այդ էնէրկի՝ հուրին ցանցընած է լիաբուռն իր հմայքն համակ և հրայրքը բոլանդակ՝ այդ ծիլ ծիլ ծաղկանց վրայ։ Գեղեցիկը, ըսել կ'ուզեմ, իր փափկիկ, գողտրիկ մատներով հրած, կպած է անոնց։ տպած, դրոշմած է անոնց վրայ իր չենչող շնորհը։ Գեղեցիկը, իր հազար համար հրապոյրովն անմա՞ն, իր թոյրովն ու բոյրովը լրա՛ման, թռած, թռած է ծիծղուն ծաղկանց վրայ։ Անոնց շեշտ շեշտ, վերտ վերտ թերթերը, անոնց հոտաւէտ, վէտ ի վէտ ծալքերը՝ գեղեցկին դիւթանքով ընդելուզուած են։ Անոր երանգապնակէն նեղուած, գեղուած են անոնց վրայ՝ երփնունակ, գեղունակ երանգները համայն։ Ծաղիկները գեղեցկին բիւրեղացումն են։

Ծաղիկները ի՞նչ են արդարև...։

Դու՛ն թերթատա՛ծ, վեստատա՛ծ ես երբեք ծաղիկ մը. ա՛ռ ձեռդ տակէ մէկ հատիկ.—որ տեսակէն կ'ուզէ ըլլայ. մտապիշ զննէ՛ զանի. ի՞նչ թարմութիւն, ինչ փափկութիւն... ի՞նչ ալ լիք, մեթոտիկ շարուեր են թերթիկները. անծանօթ պարիկներու ձեռքով կերտուեր են կարծես.— նրբին բեհեղ բնութեան հոլանի լանջքին վրայ։ Եթէ քիմքդ համտեսած է երբեք գեղեցկին գերերկրային ճաշակէն, փրցու՛ր մէկիկ մէկիկ այդ ծաղկին կնճսախատ թերթերը. այդ քմայքոտ, գրեթէ անգութ գործողութիւնը կատարած պահուդ, մատուներդ չե՞ն սարսռար հեշտագդացիկ խտղտումով մը՝ այդ նաազային թերթերուն հպումէն, շշաֆուումէն որպէս թէ մատուներդ չբիուած, չոյուած ըլլային հեշտանքով ուլցուն՝ անուշակ աշխէն մորթի մը ողորկ մակերեսին, ու մատուներուդ ծայրերէն՝ դէպ ի սիրտդ, դէպի ի հոգիդ՝ չի՞ սահիր, չի՞ սողոսկիր այդ գինովցնող սարսուռը։ Սիրտդ ու հոգիդ ի՞նչ կ'ըլլան նոյն ժամայն. ամբոսական շունչ մը չի՞ ծաւալիր առ ժամայն անոնց վրայ. ծաղիկը, ինքն իսկ, չի՞ փթթիր, չի՞ բոլորիր անոնց մէջ։

Արդարեւ ի՞նչ են ծաղիկները...։

Դո՛ւն մտածէ՛ ես երբէք բուրաստան մը...ի՞նչ հոգեփայփայ պտնանք...։ Հուսա՛ պիսակուեր է բուռ բուռ նուռնուփթարով. Հուսա՛ պակուեր է փունջ փունջ մեկակով. հո՛ս հոյլ հոյլ նարդոս. հո՛ն բոյլ բոյլ սմբուլ։ Հիանալի՛ են ամէնքն ալ. չնորհի հով մը կը ծփայ ամէնուն ալ վրայ։ Ներբեանգուժներու, թրթռումներու ամբողջ աշխարհ մը թաքնուած է անոնց մէջ։ Ո՛րը՝ իր վարտ բունին վրայ՝ գողտրիկ, կոկիկ կոկոն մը տակաւին, քիչ մը խրոխտ կացքով, ուսկից դեռ նո՛ր սկսած է ցցուիլ փափուկ փչփչանքի չքնաղ ծիր մը բոլորակ ու ողորակ։ Մոգանքի տուփ մըն է այդ կոկոնը, որ այնքան հրաշալի կը թուի իր խորհրդաւոր ամփոփման մէջ։ Ո՛րը, բացուած, փռուած իր բովանդակ փառքին մէջ, աչուիդ կ'առնէքն է։ Ա՛սի՝ հակած իր սպրկիկ ցօղունին վրայ՝ կը հիւծի ու կը մաշի, տարտամ ցաւէ մը գոգցես կը հանի, իրեն թերթերուն դալուկ գեղեցկութեամբը հեշտալի խռովքի մը մատնելով հոգիդ։ Ա՛նի՝ գէպ ի վեր, դէպ ի եթեր կարկառած իրեն շղարշի բաժակը բոլորշի՝ կը տատանի յուշիկ յանդուշիկ, ժպիտ մը կ'ուղարկէ կարծես, ժպիտ մը քնքուշիկ դէպ ի երկինք, և երկինքը, թողուած անոր դիւթոտ պչրանքէն, կը շարունակէ անդադրում իր շարմղումը շաղերու, շղերու, այդ ծաղկին բաժակին վրայ։

Ծաղիկները արդարեւ ի՞նչ են...։

Ինչո՞ւ անոնք այնքան կը գերեն, կը դրաւեն մեր ուշն ու ուրուշը. ինչո՞ւ հիացիկ, պշրուցիկ կը կենանք անոնց հանդէպ. ինչո՞ւ համար այնչափ կը յարգինք, կը յարինք անոնց։ Արդեօք անոնք համար ոչ, մենք, զգայուն, զգայնոտ արարածներ, անդրադարձած, արտատպուած կը տեսնենք անոնց վրայ մեր համայն յոյզերը։ Ծաղիկներ կան, որոնց մելամղձոտ տեսքը տարտամ թախիծ մը կը լմէ հոգիդ։ Ծաղիկներ կան, որոնց աղուաշ շարքը՝ սիրոյ յոյսեր կ'արծարծէ սրտիդ մէջ. կա՛ն ալ, որոնց մելանուշ հոյլքը՝ խնդաց ու խանդ կը ներարկէ ներսիդդ. կա՛ն ալ, որոնց ամփոփ անձնիքը տարօրինակ խոհեր կը ծնցունէ ուղեղիդ մէջ։ Անոնց գոգին մէջ ցոլիկ ցոլիկ պպղաղցող մարգրիտ շիթ մը՝ արցունքի կաթուք երբեմն կը պնչտացնէ աչքերուդ մէջ։ Գրգռտ Զեփիւռին մեղմիկ սլաբլիւնը երբոր սպրդի անոնց ծիլ ծիլ ծաղերուն— բնութեան համայնանուագին այդ թըրթռուն, փրփրուն ստեղնաշարներուն —ընդմէջէն, քեզի այնպէս ի՞ն կը թուի թէ—եթէ խորհրդաւորի գերբանուրը զգայականութենէն ունիս մի քիչ—անոնցմէ կը բղխի փափկածոր երաժշտութիւն մը, գերանրջային դաշն հանգուշն մեանուագ մը, որ կապոյտ անուրջներու մէջ կ'ընկղուզէ էութիւնդ համբուռ։ Մինակ՝ Զգայնիկ կոչուած ծաղիկը՝ յոյզի հիւլէներու խըտացումէն ձուլուած, ձեւացած է կարծես. անդդալի հպում մը՝ իր փափկակազմ մարմինին վրայ, սարսռտ, վեհերտ ինքնափոխումի մը կ'ենթարկէ զանի յուսով։ Անոր հնոցին մէջ, սիրտի մը ջերմը դրուեր է ըսելուդ բա՛ն մը չի մնար։

Ի՞նչ են ապաքէն ծաղիկները. ի՞նչ կ'ըսեն անոնք իրենց ծիծաղկոտ, ծաղանուտ ծիրանիներուն մէջ պարուրուած լռիկ մնջիկ։ Եթէ «ճանճի մը թեւերկներուն վրայ Աստուծոյ անունը կը կարդացուի», ծաղկին փոր փոր ծիծաղով խայտուած թերթիկներուն վրայ՝ կը կարդացուի Աստուծոյ փառքը։ Անոնք, ցորեկը՝ լուռ, կ'ըմբոշխնեն երկնքին զուլալ, հելլ ջամբը, ու գիշերը՝ լո՛ւռ՝ լուսաւոր երեսն—երկնքի այդ ցիրցան, փաղփուն ծաղիկներուն հետ—անծանօթին գաղտնիքը կը փրփսան կարծես, խորհրդապարոյր փրթիումներով ու քթթումներով։

Ո՛հ, չնաչխարհիկ չնորհնե՛ր բընութեան։ Աղւո՛ր ընձիւղները գեղեցիկ փթիթներ։ Դո՛ւք, մարդուն համար—իրեն կոստանքներո՛ւն ու տաղանգումներուն մէջ—ինծիվլ, ՝յոյսի, ծիծաղի մէյմէկ վճիռ, նախշուն երիներիեան հմայեանն էք։ Անոր էութիւնն ողջոյն՝ ձեր գոյնին, խունկին ձեւին անուշ արբշռանքովը կը վրթկի, կ'ալէկոծի և գերբնական ներքնամփոփ սիսփոյ մը կը համակուի։ Դո՛ւք փրթիթներ չէք, այլ յարաղուարձ յարաֆթիթ ժպիտներ, շղոյլ ու շաղոյլ շաղուած՝ ջի՛նջ, թաւիծու ժպիտներ, որոնք լոյս—հրեշտակներէ կը ցնցղկին, կը ցօղուին շարունակ, ամբրոսային հեշտաւէտ բուրումներով ծաւալասփի՛ւռ։

Սկիզբն՝ Հրոիշան

ԱՌՈՂՋ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԹԷ ԱՌՈՂՋ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Բրօֆ. Ճէֆիրեան ու Բիւրակն. — Գիւսակ ու իր մեկնակէտը.— Պր. Ենիկի ու վէպերը. — Նոր սեռունդին գրական պահանջը

Արդարեւ զմայլելի զուգադիպութիւն. մինչ Ցունատանի մէջ գիտական կամաւոր ռամիկ ժողովուրդին հետ միահամուռ ծանօթ գրական պայքարը յառաջ կը մղէ գաւառաբարբառին դէմ, նոյն յարթուն մէջ, երկու հռչակաւոր բեմախօսներ ալ մեզի «առողջ գրականութեան» վրայ բաներ մը կը բարբառին, եթէ ոչ առաջիններուն չափ մոլեռանդ, գէթ օրինակելի ըղգուշաւորութեամբ մը։

Առաջինը, մեծանուն բրօֆէսէօրը, մանաւոր ու ամենաբուռն փափաք մը կը տածէ հայ երիտասարդութիւնը ծաղկեցնելու կրօնքի մթնոլորտին ներքեւ։ Հայ բաղդքականներու հին ու նոր պատուելիներուն մէջ, արժանայարգ բրօֆէսէօրը միակ բեմախօսն է, որ իր եռանդնայուն ազօթքներուն մէջ երկինքի օրհնութիւնը կը խնդրէ մասնաւորաբար հայ երիտասարդութեան հոգեկան պէտքերուն համար։ «Առանց կրօնքի կեանք չի կայ» կ'ըսէ։ Ուրպէս թէ Հայերն ալ անկրօն եղած ըլլային, հիշդ կրօնքի վրայ կը խօսին ու կը գրեն։ Աւելորդ է ըսել թէ կը սիրենք կրօնքը, քանի որ անմեռ հոգի ունինք, սակայն կը խրատչենք ծայրայեղութենէ. մենք կը փափաքինք կրօնքի հետ այն ներդաշնակ յարաբերութիւնը ունենալ, որչափ մեր հոգին մարմինին հետ սերտ կապակցութիւն ունի։ Ծայրայեղ կրօնական ըլլալու վիճակին մէջ առնելի ոճրագործութիւն կայ, այն է մարմինը ըսպանել. եթէ Ս. Գիրքը սխալ չենք հասկնար, պիտի համարձակէի ըսել թէ պէտք չէ որ մարմինը անարգենք, քանի որ բուն մեղքը մարմինը չէ, այլ մարմինին չքնաղ ուժերը չարաչար գործածելն է, հետեւաբար երախտապարտ պիտի մնանք, եթէ յարգելի բրօֆէսէօրը իրեն յատուկ օրէնքներով մը թէ խօսի ու թէ գրէ մեզի, թէ հարկ է հոգիին հոգիին տալ ու մարմինը մարմինին. այս չահեկան թեղադրութիւնը կ'ընենք սա դերադաս պատճառաւ որ՝ խօսելու համար բեմ ու գրելու համար հանդէս մը ունի իր տրամադրութեան տակ։ Գիսակ, որու գրելու ձիրքը անժխտելի է, իրապէս չգիտեմ ինչ գերագոյն պատճառով, մարդուն ներին դէմ եւած անգթօրէն կը հարուածէ. Հայ բաղդքականներուն այս գրչի մարդը, ծովու չափ յուզուած, օր առաջ մարդուն ներին մահը տեսնել կ'ուզէ, վասն զի մարդը այն տաճն կենդանի հոգի պիտի ըլլայ եղեր, երբ իր ներին սպանեցիք ըլլայ(՞)

Հարկ է ըսել թէ չարաչար կը սխալին մեր «հակաեսական»ները. բառին ամենալայն առումովը բուն մարդը ներն է, մարդուն բովանդակ արժանիքը իր ներին մէջն է, թէ ներ անմեռ է, դի անմեռ էակին չունչն է ան, ներ մեռցնելու համար նախ «անմահութիւն»ը պէտք է ջնջել, ներ անմահութեան համար ստեղծուած է, անոր համար մարմինը հողին չի յանձնուած ա՝, երկինք, իր յաւարժական տունը կը թռչի։ Ուրեմն եթէ մարդ բարոյապէս քայքայուած էակ մը ճանչցուած է, ուստի իւրաքանչիւր բարոյախօս անոր վրայ կը յարձակի, անոնցմէ ոմանք սոսկ խօսքով կը յարձակին, ոմանք ալ թէ՛ խոսքով և թէ՛ գրչով. ցաւառիթ է ըսել թէ ասոնք, իրաւ ազնիւ միտքով կը գործեն, բայց առանց մարդը կամ ներ իրականապէս ճանչնալու։ Մարդ անուն բարոյապէս քայքայուած էակը Նինուէի ու Բաբելոնի հին աւերակ քաղաքներուն մէկուն կը նմանի, որու աւերակներու ներքեւ թանկագին գանձեր կը գտնուին ծածկուած, ուստի մի անարգէք ներ, ո՞վ գուք կրօնքի դատին պաշտպանները, այլ յաւիտենական ջանը ձեռք առած մը տէր մարդուն ներին խաւերուն մէջ, որ սքանչելիքներ պիտի տեսնէք։

«Առողջ գրականութիւնը» միտքին մնունդն է, բայց ես կը կարծեմ թէ «առողջ գրականութիւն» ունենալու համար նախապէս առողջ ներոքիէր ունենալու ենք. քանզի առաջինը՝ վերջինին ծնունդն է։

Իբր ընդհանուր իրականութիւն մը փութամ ըսել թէ, երբեմն Սրբազնաշուքներ որոնք վէպերու հանդէպ կարծեցեալ հակակրութիւն մը ունին, անոնք կ'ըսեմ, նոր սերունդէն աւելի՛ վէպեր կարդացած են, նոյն իսկ գրժուար չէ գուշակել իրենց գրչէն թէ ինչպիսի վէպեր կարդացեր են, ու միթէ իրենց գողտրիկ գրչին ճկունութիւնն ալ հին հեղինակներու գրուածքին չե՞ն պարտիր։ Անշուշտ։ Այո՛, պէտք է կարդանք այն վէպերը, ինքնատիպ գրութիւնները, որոնք տեսութիւնը կը սրեն, միտքը կը մշակեն ու սիրտը գութի կը շարժեն. իմ մասիս թրգմանութիւնս շատ բան կը պարտիմ, հապա Զորեպին Մաթեոսը, Մոռնամ, ո՜հ, երբեք, եթէ բանաստեղծ մը ըլլայի, սիրելի Զորեպ, «քնարս յուզեցիր» պիտի ըսէի, որովհետեւ բանաստեղծ մը չեմ, պիտի ըսեմ արցունքներս խըլեցիր։ Ես համամիտ եմ Գիւլամին երբ կ'ըսէ թէ վէպերը բարի բարքերը կ'ապականեն, նոյն տաճն կը չատագովեմ Պրն. Ենիկի փաստը երբ կ'ըսէ թէ քարոզները այնչափ... Մեր լեզուով բարեմասնուած վէպերուն մէջ բարքերը ապականող վէպերը բարեխտապար մասի վրայ կը համրուին, երբ թատրով մը թէ խօսի ու թէ գրէ մեզի, թէ հարկ է հոգիին հոգիին տալ ու մարմինը մարմինին. այս չահեկան թեղադրութիւնը կ'ընենք սա դերադաս պատճառաւ որ՝ խօսելու համար բեմ ու գրելու համար հանդէս մը ունի իր տրամադրութեան տակ։ Գիսակ, որու գրելու ձիրքը անժխտելի է, իրապէս չգիտեմ ինչ գերագոյն պատճառով, մարդուն ներին դէմ եւած անգթօրէն կը հարուածէ. Հայ բաղդքականներուն այս գրչի մարդը, ծովու չափ յուզուած, օր առաջ մարդուն ներին մահը տեսնել կ'ուզէ, վասն զի մարդը այն տաճն կենդանի հոգի պիտի ըլլայ եղեր, երբ իր ներին սպանեցիք ըլլայ(՞)

Հարկ է ըսել թէ չարաչար կը սխալին մեր «հակաեսական»ները. բառին ամենալայն առումովը բուն մարդը ներն է, մարդուն բովանդակ արժանիքը իր ներին մէջն է, թէ ներ անմեռ է, դի անմեռ էակին չունչն է ան, ներ մեռցնելու համար նախ «անմահութիւն»ը պէտք է ջնջել, ներ անմահութեան համար ստեղծուած է, անոր համար մարմինը հողին չի յանձնուած ա՝, երկինք, իր յաւարժական տունը կը թռչի։ Ուրեմն եթէ մարդ բարոյապէս քայքայուած էակ մը ճանչցուած է, ուստի իւրաքանչիւր բարոյախօս անոր վրայ կը յարձակի, անոնցմէ ոմանք սոսկ խօսքով կը յարձակին, ոմանք ալ թէ՛ խոսքով և թէ՛ գրչով. ցաւառիթ է ըսել թէ ասոնք, իրաւ ազնիւ միտքով կը գործեն, բայց առանց մարդը կամ ներ իրականապէս ճանչնալու։ Մարդ անուն բարոյապէս քայքայուած էակը Նինուէի ու Բաբելոնի հին աւերակ քաղաքներուն մէկուն կը նմանի, որու աւերակներու ներքեւ թանկագին գանձեր կը գտնուին ծածկուած, ուստի մի անարգէք ներ, ո՞վ գուք կրօնքի դատին պաշտպանները, այլ յաւիտենական ջանը ձեռք առած մը տէր մարդուն ներին խաւերուն մէջ, որ սքանչելիքներ պիտի տեսնէք։

«Առողջ գրականութիւնը» միտքին մնունդն է, բայց ես կը կարծեմ թէ «առողջ գրականութիւն» ունենալու համար նախապէս առողջ ներոքիէր ունենալու ենք. քանզի առաջինը՝ վերջինին ծնունդն է։

Իբր ընդհանուր իրականութիւն մը փութամ ըսել թէ, երբեմն Սրբազնաշուքներ որոնք վէպերու հանդէպ կարծեցեալ հակակրութիւն մը ունին, անոնք կ'ըսեմ, նոր սերունդէն աւելի՛ վէպեր կարդացած են, նոյն իսկ գրժուար չէ գուշակել իրենց գրչէն թէ ինչպիսի վէպեր կարդացեր են, ու միթէ իրենց գողտրիկ գրչին ճկունութիւնն ալ հին հեղինակներու գրուածքին չե՞ն պարտիր։ Անշուշտ։ Այո՛, պէտք է կարդանք այն վէպերը, ինքնատիպ գրութիւնները, որոնք տեսութիւնը կը սրեն, միտքը կը մշակեն ու սիրտը գութի կը շարժեն. իմ մասիս թրգմանութիւնս շատ բան կը պարտիմ, հապա Զորեպին Մաթեոսը, Մոռնամ, ո՜հ, երբեք, եթէ բանաստեղծ մը ըլլայի, սիրելի Զորեպ, «քնարս յուզեցիր» պիտի ըսէի, որովհետեւ բանաստեղծ մը չեմ, պիտի ըսեմ արցունքներս խըլեցիր։ Ես համամիտ եմ Գիւլամին երբ կ'ըսէ թէ վէպերը բարի բարքերը կ'ապականեն, նոյն տաճն կը չատագովեմ Պրն. Ենիկի փաստը երբ կ'ըսէ թէ քարոզները այնչափ... Մեր լեզուով բարեմասնուած վէպերուն մէջ բարքերը ապականող վէպերը բարեխտապար մասի վրայ կը համրուին, երբ թատրով մը թէ խօսի ու թէ գրէ մեզի, թէ հարկ է հոգիին հոգիին տալ ու մարմինը մարմինին. այս չահեկան թեղադրութիւնը կ'ընենք սա դերադաս պատճառաւ որ՝ խօսելու համար բեմ ու գրելու համար հանդէս մը ունի իր տրամադրութեան տակ։ Գիսակ, որու գրելու ձիրքը անժխտելի է, իրապէս չգիտեմ ինչ գերագոյն պատճառով, մարդուն ներին դէմ եւած անգթօրէն կը հարուածէ. Հայ բաղդքականներուն այս գրչի մարդը, ծովու չափ յուզուած, օր առաջ մարդուն ներին մահը տեսնել կ'ուզէ, վասն զի մարդը այն տաճն կենդանի հոգի պիտի ըլլայ եղեր, երբ իր ներին սպանեցիք ըլլայ(՞)

Հարկ է ըսել թէ չարաչար կը սխալին մեր «հակաեսական»ները. բառին ամենալայն առումովը բուն մարդը ներն է, մարդուն բովանդակ արժանիքը իր ներին մէջն է, թէ ներ անմեռ է, դի անմեռ էակին չունչն է ան, ներ մեռցնելու համար նախ «անմահութիւն»ը պէտք է ջնջել, ներ անմահութեան համար ստեղծուած է, անոր համար մարմինը հողին չի յանձնուած ա՝, երկինք, իր յաւարժական տունը կը թռչի։ Ուրեմն եթէ մարդ բարոյապէս քայքայուած էակ մը ճանչցուած է, ուստի իւրաքանչիւր բարոյախօս անոր վրայ կը յարձակի, անոնցմէ ոմանք սոսկ խօսքով կը յարձակին, ոմանք ալ թէ՛ խոսքով և թէ՛ գրչով. ցաւառիթ է ըսել թէ ասոնք, իրաւ ազնիւ միտքով կը գործեն, բայց առանց մարդը կամ ներ իրականապէս ճանչնալու։ Մարդ անուն բարոյապէս քայքայուած էակը Նինուէի ու Բաբելոնի հին աւերակ քաղաքներուն մէկուն կը նմանի, որու աւերակներու ներքեւ թանկագին գանձեր կը գտնուին ծածկուած, ուստի մի անարգէք ներ, ո՞վ գուք կրօնքի դատին պաշտպանները, այլ յաւիտենական ջանը ձեռք առած մը տէր մարդուն ներին խաւերուն մէջ, որ սքանչելիքներ պիտի տեսնէք։

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

Ժամանակ մը ի վեր, Սամաթիոյ հրկիզեալ տուներու վերաշինութեան մասնաժողով անունով Ազգ. մէկ երկու լրագիրներու մէջ, զանազան բացատրութիւններ տրուել սկսած են։

Ցիշեալ յանձնաժողովը ըստ պատրիարքական հրանգի հինգ անդամներէ կազմուած էր. Տէր Բանգրեանդեան վարդապետ, որ գրեթէ 6-7 ամիսէ տեղապահութեան պաշտօնով Վան գացած է, Պողոս էֆ. Մկրտիչեան (փաստաբան), որ իր զբաղումներով Զօրլու հաստատուած է, Մելիտոս էֆ. (ճարտարապետ) և Յովհաննէս էֆ. Կրբիկեան, որոնք մասնախումբի անդամներէն մէկուն հետ չկրնալ համաձայնելնուն՝ հարկադրուած են հրաժարիլ։

1. Արդ յիշեալ մասնաժողովը մէկ անդամէ մը միայն բաղկացած է։ Ուրեմն գիտնալ կուզենք թէ՝ երբ մարմին մը մէկ անդամէ մէ՞նն կազմուած է, կրնա՞յ մասնաժողով կամ մասնախումբ պաշտօնական անունը ունենալ։—

2. Կը փափաքինք գիտնալ թէ՝ այն զանազան տեղեկութիւնները, որոնք երբեմն երբեմն կը հրատարակուին մէկ երկու ազգ. թերթերու մէջ, ինչո՞ւ համար չեն կրեր մասնախումբին հաւաքական ստորագրութիւնը և կամ գէթ անունցմէ մէկ երկուքին անունները...։

3. Կը փափաքինք գիտնալ թէ՝ երբ 5 անդամներէ կազմուած, պաշտօնական ոևէ մարմնոյ մը չորս անդամները կը հարկադրուին հրաժարիլ, հինգերորդ անդամը, իրաւունք ո՞ւնի ըստ օրինի հանրային գործի մը թէ վարիչը (Խէրտ) և թէ՝ պատասխանատու ըլլալու...։

Ի սէր ճշմարտութեան, Պատրիարքարանի ուշադրութեան կը յանձնեմ՝ այն մեծ դժգոհութիւնները՝ և Թշուառ ընտանիքներու իրաւունքի կապտումները, որոնք կը գործադրուին, քվանհամոյքի բացարձակապէս խաղալիկ եղած։—

Կը հարցնեմ թէ՝ երբ գործ մը որ 1500 օսմ. ոսկիի գումարի մը յանգած ըլլալով այնքան վեհ նպատակի մը խզնի մոօք ծառայելու բնութիւնը ունի, ներելի՞ է որ յանձնուի մէկու մը, որ ըլլայ միանգամայն, գանձապետ և հաշուակալ, ճարտարապետ, և մատակարար, որ իր ուզած ու ըմբռնած կերպով կարդադրէ ամէն բան։

Կը հարցնենք թէ՝ յիշեալ անձը ինչո՞ւ համար. Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ կրկնակի դիմումներուն ու դիտողութիւններուն չանսալով չէ բարեհաճած յիշեալ խորհրդոյ անդամներէն կամ մէկ երկու թեղեցիներ իրեն պաշտօնակից ասուիլ. արդեօք անոնց մէջ ձեռնասութիւն, ուղղամտութիւն էր որ կը պակսէր, թէ ոչ ուրիշ պատճառներ ալ գոյութիւն ունէին...։ քանի որ հակառակ մէկ քանի կարեւոր անձնուրութիւններու դիտողութեանց, մէջտեղ հաշիւ ալ չիկայ, և եթէ երբէք օրին մէկը հաշիւ մալ երեւան ելլէ, ո՞վ պիտի կրնայ անոնց ճշտութիւնը ստուգել։ ինք որ օսմ. ոսկիները քրիմցի ենի փոխելու համար իրեն յատուկ տոմարակալական սկզբունքները ունի, անշուշտ այս կարգի՝ «ՀՀ» հաշիւներ ալ կարգադրելու մասնաւոր եղանակներ չեն պակսիր իր քով...։

Զանազանիչ փաստեր ու օրինակներ ունինք մեր վերը ըսածները՝ ի հարկին հաստատելու համար, որոնցմէ մէկը որ փուռէն նոր եկած ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունի, պիտի ներկայացնեմ ընթերցողներուն։—

Դրեթէ երկուքուկէս ամիս առաջ Շուշանիկ երեք Հայ ընտանիքներ Սամաթիայ եկած էին, որոնց յետին աստիճանի աղքատ ըլլալը հաստատուած էր յիշեալ անձին կողմանէ, և որոշուած էր որ, եթէ պարագաները ներէին, իրենց տուները պիտի շինուէին. արդ յիշեալ 3 ընտանիքներէն մէկուն 10 ոսկի տրուած է, երկրորդին տունը շինուելու համար նախնական գործողութիւններու սկսուած է, իսկ երրորդը որուն մէկ ազգականը, յիշեալ անձին հետ վիճաբանութիւն մը ունեցած ըլլալու ոճիրը գործած էր, անոր ալ որոշում տրուած է որ...իր տունը պիտի չշինուի...։ պարզապէս անոր համար որովհետեւ այդ խեղճ կինը յիշեալ անդամին ընտանեկան համակրութիւնը չի վայելեր. ըսի՞ որ պարոնը իր շատ մը ընկերական պարտականութիւնները իր ընտանեկան ազդեցութեան ուղեցոյցին է ենթարկած...։

ԹԱՂԵՑԻ ՄԸ

Ց. Գ. Վերջին պահուն կիմանանք թէ՝ հանրագրութիւն մը պատրաստուելու վրայ է արդէն՝ Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար՝ այս արարքներու ապօրինութեան վրայ։ ՆՈՅՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԵՐԵԱՐ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԵՐԵԱՐ»Ի

ԲԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԴ.

Տիկին Սրուանեան՝ կարճ ժամանակի մէջ՝ բաւական փորձառութիւն ստացած էր հասկնալու համար որ իր շուքջ յարուցուած աղմուկը, գովեստը, բարեկամութիւնը և նոյն իսկ իր նկատմամբ արտայայտուած սիրային ցոյցերը միմիայն իր դրամին գլխուն կը դառնային և թէ հարստութիւնն ապառելէ ետք, բարեւ տուող ալ պիտի չմնար իրեն։

Հետեւաբար, զեղխութեան կարճատեւ շրջան մը բոլորելէ ետք, հիմա ինքն իր մէջ ամփոփուած՝ յուսահատ արցունքներ կը թափէր Արտաշէսի տանեաւոր ընթացքին վրայ։

Վաճառատան մէջ գործուած զեղծումները, ապրանքներուն ոչնչանալն ու զակլին վարած անխոստովանելի կեանքը օրը օրին կը հաղորդէին իրեն նախանձորդներ որոնք հակառակ իրենց բուռն տենչին, չէին յաջողեր կողոպուտ մըն ալ իրենք ձեռք անցընել Սրուակեանի ժառանգութենէն։ Առանց այս զեկուցումներուն ալ, արդէն կը կռահէր խեղճ կինը իրեն սպասող ապագան, քանի որ վաճառատունը ապրանք չէր մնացած, կալուածներուն մէկ մասին ի հաշիւ՝ փոխառութիւններ ըրած էր Արտաշէս և ամիսը անգամ մը հազիւ տուն կու գար։

Տիկին Սրուանեանի հոգեկան այս ախուր վիճակին մէջ տունէն ներս մտաւ Արտաշէս, որու դէմքը քնատութենէ, չափազանցութիւններէ և յոգնութենէ կապարի գոյն ստացած էր՝ անճանաչելի ըլլալու աստիճան։

—Աս ի՞նչ եղեր ես, զաւա՛կս, գոչեց յուսահատ մայրը, անառակ որդին դիմաւորելով։

—Բան չի կայ մա՛յր, պատասխանեց Արտաշէս ապաշխարողի մը գոհունակութեամբ, ամէն բան լմնցաւ, ալ ասկէ վերջ հէն Արտաշէսդ եմ։

—Ա՛խ Աստուած բերնէդ լսէ զաւակս, հալեր, մաշեր, լմնցեր ես,

—Ալ առուոն մաղաձ իրինկուսը առուն։

Ռամիկ կնոջ ուրախութիւնը չափ չունէր, զաւկին այս ապաժամ դարձին համար, սակայն անոր մտահոգացութենէն կը կռահէր որ մեծ վտանգի մը ենթարկուելէ ետք միայն խելքը գլուխը եկած էր. ինչ որ ալ ըլլար ինք չափազանց գոհ էր անոր զգաստութենէն։

—Ալ խելքդ գլուխդ ժողվեցիր տղա, հակցա՞ր որ մօրմէդ ուրիշ բարեկամ չունիս աշխարհիս մէջ։

—Դոցէ՛, անտեղուանքը մի խառներ. անցածը անցաւ։

—Անցաւ կըսես նէ, ծակեց անցաւ, առաջ ո՞ւր էր աս խելքդ։

—Սիրտս մի՛ նեղացներ մա՛յր, տուն եկայ նէ քիչ մը շունչ առնել տուր որ չի զղչամ, ո՞վ խենթութիւն չէ ըրած այս հասակին մէջ, հայրս ալ շատ բաներ ըրեր է իմ տարիքս ունեցած ատեն, բայց ետքը տե՞ս, ո՞րչափ խելօք, լուրջ մարդ էր։

—Հա՛յրդ, անիկայ իրաւ ամէն բան կ'ընէր, բայց գործին տէրն էր, ամէնէն առաջ գործին վրայ կը մտմտար։

Մայր ու տղայ՝ չահեկան տեսակցութիւն մը ունեցան, որմէ զրկուած էին բաւական ժամանակէ ի վեր։ Ընտանեկան երջանկութիւնը որ խոյս տուած էր այս լքուած յարկէն, հիմա վերադարձած երեւոյթ մը առաւ մէկ քանի ժամէ ի վեր խլլոտ Արտաշէսին ներկայութեամբը։

ԺԵ

Տիկին Սերուանեան՝ Տագրեանները այցելելէ ետք, բոլորովին փոխուած էր, առանց ուզելու կարեւորութիւն կուտար ինքներուն և այժմէն իսկ բարձրացած կը նկատէր զինք՝ ընկերութեան առաջին դասակարգին։ Տագրեան, Ծաթրինեան, Գրիգորեանց, խոշոր անուններ էին որոնց հետ երթեւեկել, յարաբերութիւն հաստատել անշուշտ վարկի բարձրացում մէր իրեն նման համեստ կնոջ մը համար որ բընաւ չէր երազեր անոնց սեմէն իսկ ներս մտնել իբր այցելու։

Այս քաղցր խոհերով տոգորուած դերձակուհին, գործի նայելու, յաճախորդ գտնելու ոյժ չէր զգար իր մէջ, ամբողջ ուշադրութիւնը մեծաճարուստ ընտանիքներուն նուիրած՝ չարունակ կը խորհէր թէ ինչ միջոցներով պիտի կրնար հաղորդակցութիւն հաստատել Օր. Ալիսի և Տագրեաններու միջեւ։

Վերջապէս վճռեց որոշումն ու վայելուչ արդուզարդ մը տալէ ետք ինքն իրեն, ուղղակի Ծաթրինեաններուն դիմեց։ Տիկին Ծաթրինեանի ներկայանալը սակայն կարծուածին չափ դիւրին չէր, պէտք էր տկար կողմը գտնել անոր, ինչ որ շատ լաւ գիտէր դերձակուհին և իր խորամանկութեան շնորհիւ միայն յաջողած էր անոր շահաբեր հագուստները կարել։

Տիկին Ծաթրինեան՝ հակառակ ասոյգ կազմուածքին ու կայտառ երեւոյթին, շարունակ տկար կը կարծէր ինքզինք և կը փափաքէր որ ամէն մարդ ալ այն գաղափարն ունենայ իր նկատմամբ, ուստի դերձակուհին երբ տունէն ներս մտաւ, հոգածու դէմքով մը։

—Աս ի՞նչ էք եղեր, Տիկին, ըսաւ։

—Ի՞նչ ըլլալս գիտես, պատասխանեց տանտիրուհին տքալով, գլխաւոր ցաւ մը չունիմ, բայց հանգիստ ալ չեմ, մարմրուք մը, մաշում մը։

—Է, ասոր մէկ ճարը նայելու էք, չիտակը երեսդ ըսել չըլլայ, վրայէդ յայտնի է որ տկարութիւն մը ունիս։

—Աֆերիմ Տիկին Ծերուն